

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RZESZOWIE

35-040 Rzeszów, ul. Dąbrowskiego 79a, e-mail: psse.rzeszow@pis.gov.pl, www.psserzeszow.pl

Raport
o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
miasta Rzeszowa
w roku 2018

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

100 LAT SŁUŻB SANITARNYCH W POLSCE

Spis treści

Wstęp.....	5
I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII	7
1.1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą.....	7
1.2. Zwalczanie chorób zakaźnych – nadzór epidemiologiczny indywidualny i zbiorczy...14	
1.3. Szczepienia ochronne.....	21
II. ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA.....	31
2.1. Ocena stanu sanitarno-technicznego w poszczególnych kategoriach zakładów	33
2.2. Nadzór nad wytwórniami i zakładami wprowadzającymi do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	40
2.3. Nadzór nad zakładami produkcji, konfekcjonowania i obrotu kosmetykami	40
2.4. Nadzór nad importowanymi i eksportowanymi środkami spożywczymi i materiałami do kontaktu z żywnością.....	41
2.5. Ocena jakości zdrowotnej żywności na podstawie wyników badań próbek żywności pobranej w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu.....	41
2.6. Działania podejmowane w związku z interwencjami konsumentów	43
2.7. Współpraca z innymi jednostkami kontrolującymi oraz mediami	44
2.8. Działania podejmowane w związku z powiadomieniami otrzymywanymi w ramach funkcjonowania systemu RASFF i RAPEX	44
2.9. Działania dodatkowe podejmowane w ramach nadzoru nad produkcją i obrotem środków spożywczych	46
III. ODDZIAŁ HIGIENY PRACY	49
3.1. Nadzór nad obiektami znajdującymi się w ewidencji	49
3.2. Choroby zawodowe.....	55
3.3. Nadzór nad środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi	56
IV. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ	60
4.1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	60
4.2. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej	61
V. ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	68
5.1. Żłobki.....	68
5.2. Przedszkola	70
5.3. Szkoły	72
5.4. Szkoły policealne	75
5.5. Placówki z pobytem całodobowym	76
5.6. Szkoły wyższe.....	76

5.7. Wypoczynek letni i zimowy	76
VI. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	78
VII. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA	85
7. 1. Profilaktyka palenia tytoniu	85
7. 2. Profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych	89
7.3. Profilaktyczny program w zakresie zwalczania chorób nowotworowych	92
7. 4. Krajowy program zapobiegania HIV i zwalczania AIDS	94
7.5. Promowanie zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz profilaktyka chorób zakaźnych.....	97
IX. SYSTEM JAKOŚCI	100
X. KADRY I FINANSE PSSE W RZESZOWIE	104
PODSUMOWANIE.....	105

Wstęp

Inspekcja Sanitarna została powołana w celu ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, zwłaszcza w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych. W związku z tym zajmuje się ona nadzorem i kontrolą nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny radiacyjnej (nadzór w gestii PPWIS),
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie nadzorował na terenie Rzeszowa 4092 obiekty stałe i 333 turnusy letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży przeprowadzając 3537 kontrole oraz 583 wywiady epidemiologiczne związane z chorobami zakaźnymi. Kontrole te skutkowały wydaniem 283 decyzji administracyjnych i 200 opinii sanitarnych oraz 148 mandatów karnych na łączną kwotę 31350 złotych za stwierdzone uchybienia.

Nadal w stosunku do innych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa podkarpackiego brakuje, z powodu szczupłego budżetu, ponad 20 osób do sprawowania bieżącego nadzoru. Ilość i wielkość obiektów na terenie Rzeszowa, liczba spraw oraz nowe problemy napotymane w bieżącym nadzorze jest nieporównywalna w stosunku do innych miast województwa podkarpackiego. Niestety nie idzie to w parze z możliwościami kadrowymi Stacji.

Poniżej przedstawiam informację na temat zebranych w 2018 roku danych w zakresie stanu sanitarnego Miasta Rzeszowa.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Rzeszowie
Jaromir Ślącza**

I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII

Oddział Epidemiologii, działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, mające na celu zapobieganie chorobom zakaźnym i ochronę zdrowia ludzkiego. Wykonywanie powyższych zadań polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych.

W dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego pracownicy Oddziału Epidemiologii udzielają porad i konsultacji w zakresie przydatności pomieszczeń do prowadzenia w nich działalności leczniczej oraz współuczestniczą w uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Zadania Oddziału Epidemiologii w obszarze bieżącego nadzoru sanitarnego obejmują kontrole podmiotów leczniczych udzielających stacjonarnych i ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w zakresie spełniania warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia takiego podmiotu oraz w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne.

Ponadto Oddział Epidemiologii prowadzi szerokie działania mające na celu zwalczanie chorób zakaźnych, oparte w szczególności na sprawowaniu nadzoru epidemiologicznego polegającego na stałym, systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o zachorowaniach, jak również na sprawowaniu nadzoru indywidualnego, polegającego na analizie i interpretacji informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia oraz podejmowaniu działań mających na celu przerwanie dróg szerzenia się choroby zakaźnej.

Profilaktyka chorób zakaźnych wiąże się między innymi z prowadzeniem nadzoru nad wykonawstwem szczepień ochronnych oraz dystrybucją preparatów szczepionkowych do podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych.

1.1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą

W 2018 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie znajdowały się 832 podmioty wykonujące działalność leczniczą, działające na terenie miasta Rzeszowa, w tym 21 podmiotów udzielających stacjonarnych świadczeń zdrowotnych oraz 811 podmiotów udzielających ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Fot. 1. Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie, ul. Lwowska 60 – największy szpital w Rzeszowie.

Tab. 1. Podmioty lecznicze w mieście Rzeszowie.

Rodzaj podmiotów leczniczych	Rodzaj udzielanych świadczeń zdrowotnych	Liczba podmiotów	Liczba kontroli	% skontrolowanych podmiotów
Podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych świadczeń zdrowotnych	Stacjonarne i całodobowe świadczenia szpitalne (szpitale, w tym, szpitale jednodniowe)	16	16	100%
	Stacjonarne i całodobowe świadczenia inne niż szpitalne (m.in. zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno – opiekuńcze, hospicja)	5	5	100%
Podmioty lecznicze udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych	Podmioty lecznicze	350	203	58%
	Praktyki zawodowe lekarzy i lekarzy dentyków	449	373	84%
	Praktyki zawodowe pielęgniarek i położnych	12	5	67%

W sumie w 2018 roku skontrolowano 602 wyżej wymienione podmioty lecznicze, co stanowi 72 % całkowitej ich liczby.

1.1.1. Kontrole sanitarne w podmiotach leczniczych

Podczas kontroli prowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz akty wykonawcze do tej ustawy, pracownicy Oddziału Epidemiologii sprawdzali spełnianie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą odpowiednio do zakresu

świadczonych usług zdrowotnych oraz podejmowanie przez kierowników podmiotów działań zmierzających do zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Kontrole szpitali prowadzone były w formie kompleksowej przez upoważnionych pracowników Oddziału Epidemiologii, Oddziału Higieny Pracy, Oddziału Higieny Komunalnej oraz Oddziału Higieny Żywności i Żywienia. Zakres tych kontroli wynikał z działań prowadzonych przez każdy z oddziałów.

W toku prowadzonych w 2018 r. kontroli w 10 podmiotach leczniczych stwierdzono uchybienia w zakresie stanu sanitarnego i technicznego, w stosunku do których PPIS w Rzeszowie wydał 14 decyzji administracyjno-egzekucyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości. Dotyczyły one następujących obiektów:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Homo-Homini w Rzeszowie, ul. Podchorążych 3;
- Szpital Miejski im. Św. Jana Pawła II w Rzeszowie, ul. Rycerska 4 prowadzony przez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Rzeszowie;
- Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie, ul. Lwowska 60 (3 decyzje);
- MAK-DENT Gabinet Stomatologiczny lek. stom. Krzysztof Stanek w Rzeszowie, ul. Dąbrowskiego 60 b;
- Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie, ul. Szopena 2 (3 decyzje);
- Podkarpackie Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie, ul. Rycerska 2, prowadzone przez Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie;
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie, ul. Poniatowskiego 4;
- Rzeszowskie Centrum Chirurgii Naczyniowej i Endowaskularnej PAKS IX w Rzeszowie, ul. Ks. Jałowego 8A, prowadzone przez American Heart of Poland S.A. w Ustroniu;
- Centrum Medyczne MEDYK Sp. z o.o., Sp. k. w Rzeszowie, ul. Powstańców Warszawy 28;
- Obwód Lecznictwa Kolejowego SP ZOZ w Rzeszowie, Pl. Dworcowy 2.

Nałożone decyzjami obowiązki dotyczyły przede wszystkim: zapewnienia powierzchni ścian, podłóg i wyposażenia pomieszczeń w dobrym stanie technicznym, o gładkiej powierzchni, łatwych do czyszczenia i dezynfekcji oraz dostosowania układu i rodzaju pomieszczeń i wyposażenia do szczegółowych wymagań dla podmiotów

lecniczych. Ponadto, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wdrożenia odpowiednich procedur w zakresie zapobiegania szerzeniu się chorób zakaźnych, podmioty lecznicze zostały zobowiązane do zapewnienia właściwego sposobu postępowania mającego na celu zmniejszenie ryzyka przenoszenia się zakażenia.

W wyniku stwierdzonych w czterech podmiotach leczniczych podczas kontroli nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego nałożono na 18 pracowników grzywny w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 2700 złotych.

W 2018 r. przeprowadzono 50 kontroli sprawdzających, czy obowiązki nałożone decyzjami PPIS w Rzeszowie zostały wykonane oraz czy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń uległ poprawie. W trzech przypadkach stwierdzono niewykonanie wszystkich wymaganych obowiązków i wydano kontrolowanym upomnienia. Ponadto w 2018 r. wydanych zostało 20 decyzji zmieniających termin wykonania obowiązków wskazanych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

W związku ze zmianą ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, termin realizacji programów dostosowania pomieszczeń podmiotów wykonujących działalność leczniczą do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 12 czerwca 2012 r., upłynął ostatecznie 31 grudnia 2017 r. Na terenie miasta Rzeszowa w 2018 r. funkcjonowały 3 podmioty lecznicze, które nie zrealizowały powyższych programów, tj.: Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie, Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie oraz Szpital Miejski im. Św. Jana Pawła II – dla tych podmiotów Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wydał opinie o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów.

Rys. 1. Rozbudowa Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 1 im. Fryderyka Szopena w Rzeszowie, ul. Szopena 2.

Doprowadzenie infrastruktury szpitali do wymagań określonych rozporządzeniem oraz poprawa stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń wymaga ze strony zarządzających podmiotami leczniczymi właściwego zaplanowania prac budowlanych i remontowych tak, aby w jak najmniejszym stopniu były uciążliwe dla pacjentów i personelu.

W toku kontroli w podmiotach leczniczych udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych typu szpitalnego dokonano oceny wdrożenia i funkcjonowania systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych. W przypadku Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie stwierdzono, że komitet kontroli zakażeń szpitalnych jest powołany, ale nie wypełnia należycie swoich zadań oraz jego skład jest niezgodny z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - do komitetu nie weszli kierownik centralnej sterylizatorni oraz lekarz wykonujący zadania służby medycyny pracy. W związku tym PPIS w Rzeszowie wydał decyzję nakazującą dostosowanie składu komitetu do obowiązującego prawa oraz wystosował do kontrolowanego pismo pokontrolne, w którym oczekiwał podjęcia zdecydowanych i skutecznych działań w zakresie poprawy funkcjonowania systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych – w toku kontroli sprawdzającej stwierdzono, że obowiązek został wypełniony i odpowiednie działania podjęte.

1.1.2. Ogniska epidemiczne w szpitalach

W 2018 roku w podmiotach leczniczych udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń szpitalnych wystąpiły w sumie 4 ogniska epidemiczne, tj.:

- ognisko wywołane przez wirus *Rota* w I Klinice Pediatrii i Gastroenterologii Dziecięcej w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie – trzech pacjentów z potwierdzonym zakażeniem układu pokarmowego;
- ognisko wywołane przez wirus grypy typu A w Klinicznym Oddziale Kardiologii z Pododdziałem Chorób Wewnętrznych Szpitala Miejskiego im. Św. Jana Pawła II w Rzeszowie – dwóch pacjentów z potwierdzonym zakażeniem;
- dwa ogniska wywołane przez *Clostridium difficile* w Klinice Intensywnej Terapii i Anestezjologii z Ośrodkiem Ostrego Zatrucia oraz w Klinice Chirurgii Ogólnej Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie – w sumie 6 pacjentów z potwierdzonym zakażeniem układu pokarmowego.

Po każdym zgłoszeniu wystąpienia ogniska epidemicznego w szpitalu pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzali kontrole w przedmiotowych klinikach, oceniając stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń oraz działania podjęte przez kontrolowanego w celu

przecięcia dróg szerzenia się zakażenia i wygaszenia ogniska – nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie, wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny, kohortację i izolację pacjentów, wstrzymano przyjęcia i odwiedziny pacjentów, przeprowadzono dekontaminację otoczenia pacjentów oraz przeszkolono personel medyczny z zasad prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk.

1.1.3. Bakterie odporne na antybiotyki

Po raz pierwszy w 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie otrzymał zgłoszenia dodatnich wyników badań w kierunku szczepów bakterii Enterobacteriaceae produkujących karbapenemazy, tzw. szczepów CPE, od trzech pacjentów hospitalizowanych w rzeszowskich szpitalach:

- *Escherichia coli* NDM – pacjentka Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie (pacjentka zmarła);
- *Escherichia coli* NDM – pacjent Kliniki Pulmonologii Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie (pacjent zmarł);
- *Klebsiellapneumoniae* NDM – pacjent z Kliniki Nefrologii Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie.

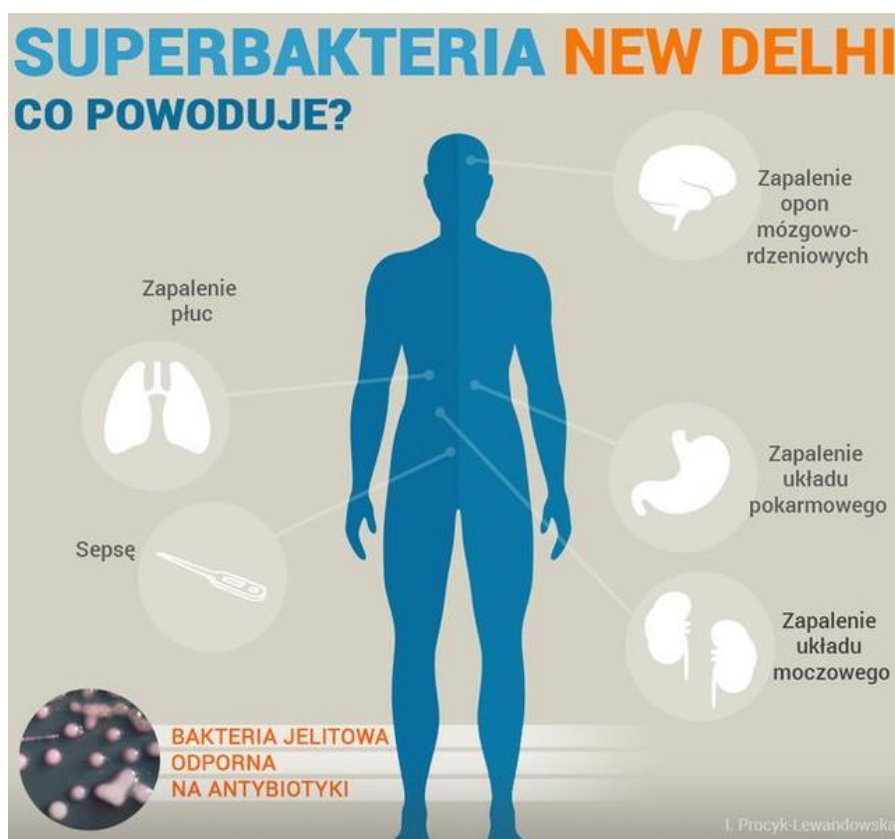
Po każdym zgłoszeniu upoważnieni pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzali kontrole w miejscu hospitalizacji pacjentów, podczas których dokładnie analizowali dokumentację medyczną pacjentów, rozmawiali z lekarzami prowadzącymi oraz sprawdzali wdrożenie odpowiednich do zaistniałej sytuacji procedur zapobiegających rozprzestrzenianiu się zakażenia.

W przypadku pacjentów, u których wykryto zakażenie bakterią *E. coli* NDM stwierdzono, że oboje byli hospitalizowani w 2018 r. w Klinice Chirurgii Ogólnej Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie (w klinice przebywali równocześnie przez kilka dni, w 2 różnych salach). Przeprowadzona kontrola w wyżej wymienionej klinice wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego i technicznego. Na pielęgniarkę oddziałową, kierownika działu higieny szpitalnej oraz 2 osoby z personelu sprząającego nałożono mandaty karne w łącznej kwocie 800 złotych. Po kontroli została wydana decyzja z natychmiastowym trybem wykonalności w części obowiązków oraz wydano zalecenia, m. in.: przeprowadzenia gruntownej dezynfekcji w pomieszczeniach i kontroli czystości powierzchni, przeprowadzenia badań w kierunku

nosicielstwa *Escherichia coli* NDM w celu sprawdzenia, czy nie doszło do transmisji zakażenia, przeprowadzenia szkolenia personelu i przypomnienia procedur w zakresie higienicznego mycia i dezynfekcji rąk. Ponadto poddano pod rozwagę kontrolowanego wykonywanie badań przesiewowych w kierunku nosicielstwa *Enterobacteriaceae* wytwarzających karbapenemazy u większej grupy pacjentów.

W Podkarpackim Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie, po hospitalizacji pacjenta, u którego wykryto szczep *E. coli* NDM, zespół kontroli zakażeń szpitalnych podjął decyzję o wykonywaniu badań przesiewowych w tym kierunku u wszystkich nowo przyjętych pacjentów.

Szczepy CPE, między innymi bakterie New Delhi, potocznie nazywane superbakteriami, zaliczane są do jednych z najbardziej niebezpiecznych drobnoustrojów na świecie, ze względu na ich oporność na wiele grup antybiotyków, również na antybiotyki tzw. „ostatniej szansy”. Zakażenia tego typu bakteriami notowane są w Polsce już od 2012 r., jednak od 2016 r. zauważono gwałtowny wzrost liczby pacjentów skolonizowanych i zakażonych – w większości przypadków zakażenie jest bezobjawowe, związane z częstymi hospitalizacjami i długotrwałym leczeniem.

Rys. 2. Bakteria New Delhi, czyli *Klebsiella pneumoniae* NDM.

Zapewnienie przez szpital możliwości przeprowadzenia szybkiej diagnostyki badań przesiewowych w kierunku CPE, opracowanie właściwych procedur postępowania w przypadku przyjęcia pacjenta z CPE oraz wdrożenie izolacji kontaktowej jest niezbędne, w celu jak najszybszego przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

1.1.4. Działania podejmowane po skargach pacjentów podmiotów leczniczych

W 2018 r. Oddział Epidemiologii rozpatrywał 5 skarg od pacjentów podmiotów leczniczych z terenu miasta Rzeszowa:

- potwierdzona skarga na zły stan sanitarny w łazience Odcinka Patologii Ciąży Klinicznego Oddziału Ginekologiczno-Położniczego Szpitala Miejskiego im. Św. Jana Pawła II w Rzeszowie – trzy osoby odpowiedzialne za sprzątanie zostały ukarane mandatami karnymi w łącznej kwocie 600 złotych;
- niepotwierdzona skarga dotycząca udzielania świadczeń stomatologicznych bez użycia rękawiczek w Dental Studio w Rzeszowie;
- potwierdzona skarga na zły stan sanitarny w Klinice Gruźlicy i Chorób Płuc Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie – 6 osób z firmy sprzątającej zostało ukaranych mandatami karnymi w łącznej kwocie 600 złotych oraz została wydana decyzja administracyjno-egzekucyjna na poprawę stanu technicznego pomieszczeń Kliniki oraz stanu sanitarnego i technicznego budynku i jego otoczenia;
- potwierdzona skarga na zły stan sanitarno-techniczny toalet ogólnodostępnych Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie – została wydana decyzja administracyjno-egzekucyjna;
- potwierdzona skarga na zły stan sanitarno-techniczny toalet ogólnodostępnych w Obwodzie Lecznictwa Kolejowego SP ZOZ w Rzeszowie – kierownik podmiotu leczniczego oraz 4 osoby z firmy sprzątającej zostały ukarane mandatami karnymi w łącznej kwocie 700złoty oraz została wydana decyzja administracyjno-egzekucyjna na poprawę stanu technicznego toalet oraz zapewnienie usług sprzątania w pełnym zakresie godzin, a nie tylko w godzinach popołudniowych.

1.2. Zwalczanie chorób zakaźnych – nadzór epidemiologiczny indywidualny i zbiorczy

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa wykaz zakażeń i chorób zakaźnych, które podlegają zgłoszeniu do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w przypadku ich podejrzenia

lub rozpoznania przez lekarza, względem miejsca rozpoznania. W 2018 r. do PPIS w Rzeszowie wpłynęło w sumie 2011 zgłoszeń różnorodnych zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2018 roku wśród mieszkańców Rzeszowa zarejestrowano 1651 przypadków zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu, z czego 421 osób wymagało hospitalizacji. Liczba zachorowań wzrosła o 6 %, natomiast liczba hospitalizacji zmniejszyła się o 34 % w stosunku do roku 2017.

Wyk. 1. Liczba mieszkańców Rzeszowa, którzy zachorowali na choroby zakaźne w 2017 i 2018 roku.

Dochodzenia epidemiologiczne w przypadku większości zachorowań objęte są ogólnopolskim elektronicznym Systemem Rejestracji Wywiadów Epidemiologicznych.

1.2.1. Zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe

W roku 2018 odnotowano spadek zachorowań na salmonellozy oraz wirusowe zakażenia jelitowe. Natomiast o 100 % wzrosła liczba zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, przy jednoczesnym stałym poziomie zachorowań u dzieci do 2 lat i spadku liczby hospitalizacji. Jest to prawdopodobnie związane ze zwiększoną zgłaszalnością przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej tego typu jednostek chorobowych u osób dorosłych, u których wystarczające okazywało się leczenie w warunkach domowych.

Zanotowano 14 zachorowań na czerwonkę bakteryjną. Zachorowania te wystąpiły w 2 ogniskach zbiorowych zatruc pokarmowych (ognisko czerwonki w Albanii oraz ognisko czerwonki w mieszkaniu prywatnym u 2 przyjaciół - opisane poniżej).

Tab.1. Liczba zakażeń jelitowych i zatruc pokarmowych w latach 2017 i 2018.

Jednostka chorobowa	2017 rok		2018 rok	
	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji
Salmoneloza	80	34	50	24
Czerwonka bakteryjna	0	---	14	2
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	ogółem:	40	37	48
	w tym u dzieci do 2 lat:	5	5	7
Wirusowe zakażenia jelitowe (rota-, norowirusowe, inne)	ogółem:	217	214	169
	w tym u dzieci do 2 lat:	129	129	77
Biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	ogółem:	53	32	107
	w tym u dzieci do 2 lat:	34	32	35

1.2.2. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2018 r. zarejestrowano w Oddziale Epidemiologii 10 ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych. Nadzorem objęto 302 osoby podejrzane o zakażenie ze wspólnego źródła. Dochodzenia prowadzono przy współpracy Oddziału Higieny Żywności i Żywienia:

- ognisko czerwonki bakteryjnej w hotelu w Albanii – dochodzeniem objęto 16 osób przebywających turystycznie w sierpniu 2018 r. w jednym hotelu w Albanii, gdzie doszło do zbiorowego zatrucia pokarmowego spowodowanego przez bakterię *Shigellasonnei* (u turystów z różnych krajów). Dochodzenie ujawniło, że 12 osób w trakcie pobytu w Albanii miało objawy ze strony układu pokarmowego, tj.: biegunkę, gorączkę i osłabienie. Nikt nie był hospitalizowany. Badania wykonane w ramach nadzoru indywidualnego prowadzonego przez PPIS w Rzeszowie, po powrocie turystów z wycieczki, nie potwierdziły obecności bakterii. Ze względu na okoliczności i występowanie typowych objawów chorobowych w jednym czasie i miejscu, w którym stwierdzono ognisko zachorowań zostały one zakwalifikowane jako przypadki prawdopodobne;
- ognisko czerwonki bakteryjnej w mieszkaniu prywatnym – zachorowanie wywołane bakterią *Shigella flexneri* potwierdzono u dwójki przyjaciół, hospitalizowanych jednocześnie w Centrum Medycznym w Łańcucie. U chorych wystąpiły: nudności, biegunka, wymioty, bóle brzucha, zawroty głowy, uderzenia gorąca. Źródła zakażenia nie ustalono;
- ognisko wywołane przez wirus *Norwalk* w restauracji „Janiowe Wzgórze” w Rzeszowie – u 23 uczestników wesela wystąpiły objawy chorobowe: nudności, biegunka, wymioty,

bóle brzucha, gorączka, osłabienie, objawy grypopodobne. Jedna osoba była hospitalizowana. W sumie nadzorem objęto 175 gości weselnych oraz pracowników restauracji. Źródła zakażenia nie ustalono;

- ognisko wywołane przez nieokreślony czynnik w Szkole Podstawowej Nr 22 w Rzeszowie, ul. Ptasia – u 21 uczniów wystąpiły objawy chorobowe typu: nudności, wymioty, bóle brzucha, bóle głowy, osłabienie, zawroty głowy. Czwooro uczniów było hospitalizowanych. Do badań pobrano cukierki Monster Fizzy ze szkolnego sklepiku. Była to nowość i uczniowie, którzy mieli dolegliwości chorobowe wskazywali na spożycie tych właśnie słodczy. Szeroko zakrojone badania laboratoryjne (również w kierunku obecności środków zastępczych) tego produktu nie wykazały jakichkolwiek nieprawidłowości;
- ognisko wywołane przez bakterię *Salmonella enteritidis* w mieszkaniu prywatnym w Rzeszowie – u 2 z czworga domowników wystąpiły objawy zatrucia pokarmowego, tj.: nudności, biegunka, gorączka. Jedna osoba była hospitalizowana. U 3 osób zostało potwierdzone zakażenie wyżej wymienionym czynnikiem biologicznym. Źródła zakażenia nie ustalono;
- ognisko wywołane przez bakterię *Salmonella enteritidis* w mieszkaniu prywatnym w Rzeszowie, po zjedzeniu ciasta z tzw. szyszki weselnej – u dwóch osób wystąpiły objawy chorobowe ze strony układu pokarmowego, 1 dziecko było hospitalizowane. Podczas dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że podczas spotkania rodzinnego w Rzeszowie spożyte zostało ciasto przywiezione przez uczestników wesela, które dzień wcześniej odbyło się w Częstochowie. Ciasto pochodziło z Pracowni Cukierniczej „Florentynka” z Blachowni w powiecie częstochowskim. W ramach współpracy z Oddziałem Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie ustalono, że w tamtym czasie doszło do kilku dużych zbiorowych zatruc pokarmowych, a wspólnym źródłem zakażenia były ciasta produkowane przez wyżej wymienioną cukiernię (potwierdzono obecność bakterii *Salmonella* w kremie tortowym oraz u pracowników cukierni). Zatrucia dotyczyły przede wszystkim uczestników różnych wesel z terenu podległego Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Częstochowie;
- ognisko wywołane przez bakterię *Salmonella enteritidis* w mieszkaniu prywatnym w Rzeszowie – objawy ze strony układu pokarmowego wystąpiły u 2 osób, które spożyły smażony chleb maczany w jajku. Jedna chora wymagała hospitalizacji. Najprawdopodobniej przyczyną wystąpienia zachorowań była niedostateczna obróbka termiczna potrawy, albo wtórne jej skażenie;

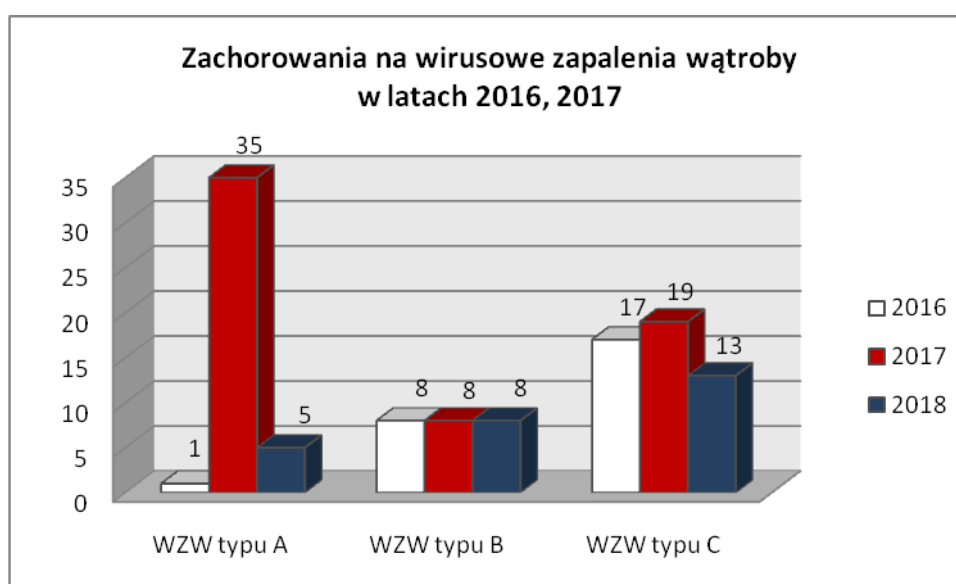
- ognisko wywołane przez wirus *Rota* w I Klinice Pediatrii i Gastroenterologii Dziecięcej w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie – 32 pacjentów narażonych na zakażenie, w związku z hospitalizacją w czasie wystąpienia ogniska. U trzech pacjentów z potwierdzonym zakażeniem układu pokarmowego wystąpiły objawy chorobowe: biegunka, utrata apetytu, osłabienie;
- dwa ogniska wywołane przez bakterię *Clostridium difficile* w Klinice Intensywnej Terapii i Anestezjologii z Ośrodkiem Ostkich Zatruc oraz w Klinice Chirurgii Ogólnej Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie – w sumie narażonych pacjentów 44, w tym 6 pacjentów z potwierdzonym zakażeniem układu pokarmowego i objawami chorobowymi (biegunka, gorączka).

Dochodzenia epidemiologiczne oraz informacje z nadzoru nad osobami narażonymi na zakażenie w ognisku są opracowywane i szczegółowo analizowane w ogólnopolskim scentralizowanym systemie elektronicznym „Rejestr Ognisk Epidemicznych”.

1.2.3. Zachorowania na wirusowe zapalenia wątroby

W roku 2018 w Rzeszowie zaobserwowano znaczny spadek zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, w porównaniu do roku 2017, pomimo utrzymującej się w dalszym ciągu w Polsce podwyższonej zachorowalności na tę chorobę.

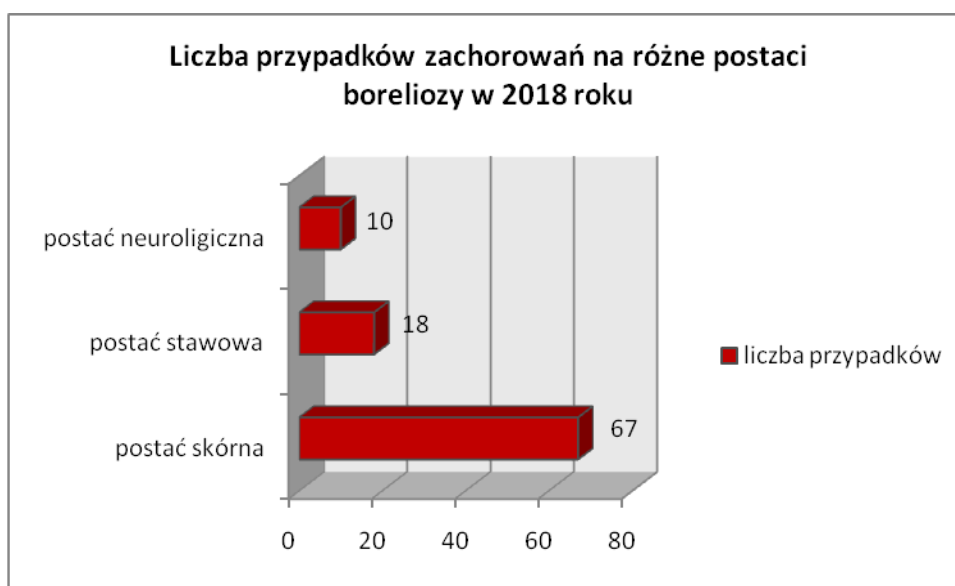
Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B utrzymują się na stałym poziomie. Natomiast liczba zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C nieznacznie spadła, w stosunku do lat ubiegłych.

Wyk. 2. Zachorowania na wirusowe zapalenia wątroby w latach 2016, 2017 i 2018.

1.2.4. Borelioza

Odnotowano wzrost zachorowań na boreliozę z 60 przypadków w 2017 roku do 95 przypadków w roku 2018. W większości przypadków borelioza miała postać skórą w postaci tzw. rumienia wędrującego, który jest objawem charakterystycznym dla tej jednostki chorobowej i nie wymaga potwierdzenia zachorowania badaniami laboratoryjnymi. W przypadku rozpoznania przez lekarza tego objawu boreliozy niezwłocznie wdrażana jest antybiotykoterapia. Inne późniejsze postaci boreliozy w zależności od układu zaatakowanego przez krętek *Borrelia* to: postać stawowa lub neurologiczna – rozpoznanie tego typu boreliozy wymaga szczegółowej diagnostyki laboratoryjnej.

Wyk.3. Liczba przypadków zachorowań na różne postaci boreliozy w 2018 roku.

1.2.5. Odra

W 2018 r. zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na odrę, w tym 4 osoby wymagały hospitalizacji:

- dwa zachorowania, potwierdzone badaniami serologicznymi, wystąpiły u osób narodowości ukraińskiej, wspólnie zamieszkujących w Rzeszowie. Jedna z tych osób przed zachorowaniem odwiedziła rodzinę na Ukrainie. Osoby te nie miały dokumentacji potwierdzającej zaszczepienie przeciwko odrze;
- zachorowanie potwierdzone badaniami serologicznymi u 4 – letniego dziecka, które nie było szczepione przeciwko odrze, śwince i różyczce. Szczepienie było przesuwane ze względu na częste infekcje górnych dróg oddechowych;

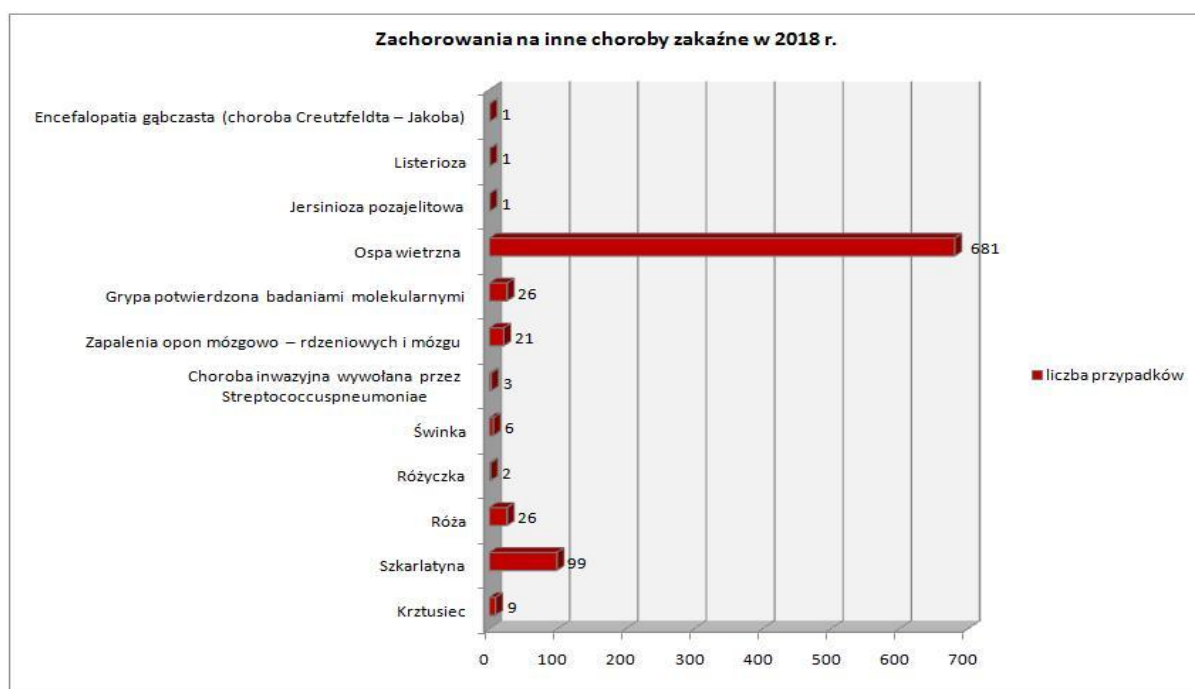
- dwa zachorowania nie potwierdzone badaniami serologicznymi, wykazane na podstawie objawów klinicznych jako przypadki możliwy i prawdopodobny (w tym jedno zachorowanie u 4-letniego dziecka nieszczepionego przeciwko odrze, śwince i różyczce).

1.2.6. Gruźlica

W 2018 roku do Oddziału Epidemiologii wpłynęło 17 zgłoszeń zachorowań na gruźlicę. Podczas prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych pracownicy obejmują nadzorem osoby z najbliższego otoczenia chorego (wspólne zamieszkanie, miejsce pracy), kierując ich do lekarza rodzinnego celem diagnostyki w kierunku gruźlicy. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w 2018 r. wydał osobom chorym na gruźlicę dwie decyzje nakazujące poddanie się ambulatoryjnemu leczeniu, do czasu uznania ich przez lekarza prowadzącego za osoby zdrowe.

1.2.7. Inne choroby zakaźne

Ponadto w mieście Rzeszowie w 2018 roku odnotowano zachorowania na następujące choroby zakaźne:

Wyk. 4. Liczba zachorowań na inne choroby zakaźne w 2018 r.

1.2.8. Styczność i podejrzenie narażenia na wściekliznę

Pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 291 dochodzeń, w związku ze zgłoszeniem przez lekarzy pokąsań lub innych ekspozycji na ślinę zwierząt.

W celu wykluczenia wścieklizny u zwierzęcia współpracowano ściśle z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii. W przypadkach kiedy obserwacja weterynaryjna nie była możliwa, osoby pokąsane kierowane były do kwalifikacji do szczepienia przeciwko wścieklicznie. W 2018 roku w mieście Rzeszowie zaszczepiono 63 osoby. Szczepienia odbywały się w Centrum Medycznym w Łańcucie Sp. z o. o., ul. Paderewskiego 5.

W Rzeszowie w żadnym podmiocie leczniczym nie są przeprowadzane szczepienia przeciwko wścieklicznie.

1.2.9. Ćwiczenia na wypadek pojawienia się osoby z chorobą wysoce zakaźną

W 2018 roku Oddział Epidemiologii brał udział w ćwiczeniu Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania „PATROL-18”, sprawdzającym mechanizmy i procedury współdziałania podmiotów sfery cywilnej i wojska w sytuacji wystąpienia rozległych skażeń, uwzględniającym wspólne reagowanie według jednolitych procedur na zagrożenia skażeniami chemicznymi, biologicznymi i promieniotwórczymi.

Na terenie działania PPIS w Rzeszowie rozgrywany był epizod zagrożenia epidemiologicznego, związany z lądowaniem na lotnisku w Jasionce samolotu rejsowego, na pokładzie którego znajdował się pasażer z objawami choroby zakaźnej szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej (podejrzenie gorączki krwotocznej wywołanej przez wirus *Ebola*).

1.3. Szczepienia ochronne

Oddział Epidemiologii sprawuje nadzór nad wykonawstwem szczepień w podmiotach leczniczych, w których przeprowadzane są obowiązkowe szczepienia ochronne, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 753). W Polsce szczepieniami obowiązkowymi objęte są dzieci i młodzież do ukończenia 19 roku życia oraz osoby w sposób szczególny narażone na zakażenie.

Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych opiera się na 4 podstawowych zagadnieniach, tj:

- dystrybucji szczepionek do podmiotów leczniczych;
- kontroli tych podmiotów w zakresie przeprowadzania sesji szczepiennych, prowadzenia właściwej i rzetelnej dokumentacji medycznej oraz przestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych;
- rejestracji i opracowywania niepożądanych odczynów poszczepiennych;
- prowadzenia sprawozdawczości i sporządzania analiz ze stanu uodpornienia i zużycia szczepionek.

1.3.1. Dystrybucja szczepionek

Pracownicy Oddziału Epidemiologii prowadzą magazyn preparatów szczepionkowych, służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych, zakupionych przez Ministra Zdrowia zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych. Szczepionki transportowane są sukcesywnie z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynów wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, a następnie dystrybuowane do podległych powiatowych stacji zgodnie ze złożonym zapotrzebowaniem.

W 2018 r. do magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie dostarczono preparaty szczepionkowe na łączną kwotę 2 368 102,94 złote.

Szczepionki magazynowane są w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie w dwóch urządzeniach chłodniczych, wyposażonych w ciągły system monitorowania temperatury z powiadamianiem typu Efento. Powiadamianie o przekroczeniu bezpiecznego zakresu temperatur oraz przerwach w dopływie prądu odbywa się poprzez wiadomości SMS wysyłane do 2 pracowników oraz poprzez wiadomości e-mail.

W 2018 r. w magazynie PSSE w Rzeszowie wystąpiła jedna awaria lodówki ze szczepionkami – dzięki systemowi powiadamiania, odpowiednio wdrożonej procedurze i właściwej reakcji pracowników nie nastąpiło przerwanie łańcucha chłodniczego i nie było potrzeby utylizacji preparatów szczepionkowych.

Fot. 2. Magazyn szczepionek w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

W minionym roku opracowano i wdrożono w Oddziale Epidemiologii nową procedurę transportu, magazynowania i dystrybucji do podmiotów leczniczych preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Wydawanie szczepionek z magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie odbywa się przy wykorzystaniu ogólnopolskiego Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek.

Tab. 2. Wydania szczepionek z magazynu PSSE w Rzeszowie w 2018 roku.

Rodzaj preparatu	Nazwa szczepionki	Liczba wydanych dawek
przeciwno Haemophilusinfluenzae	Act – Hib	6138
przeciwno gruźlicy	BCG a 10	2847
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dzieci	Euvax B 0,5 ml	15 000
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dorosłych	Euvax B 1 ml	154
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla osób dializowanych	Engerix B 1 ml	365
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	DTP	5920
przeciwno poliomyelitis	Imovax Polio	5465
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny)	InfanrixDTPa	825
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny) – do szczepienia uzupełniającego	Boostrix, Adacel, Tdap	2681
przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	Tetraxim	2597
przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilusinfluenzae	Pentaxim, Infanrix IPV + Hib	1652
przeciwno odrze, śwince, różyczce	Priorix, MMR vax Pro	7868
przeciwno ospie wietrznej	Varilrix, Varivax	987
przeciwno pneumokokom 10-walentna	Synflorix	11 492
przeciwno pneumokokom 13-walentna	Prevenar 13	929
przeciwno tężcowi	Tetana	6735
przeciwno błonicy i tężcowi	Clodivac	2868
przeciwno meningokokom	NeisVax C	350

1.3.2. Podmioty lecznicze przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne

Na terenie Rzeszowa w 2018 r. funkcjonowało w sumie 47 podmiotów realizujących obowiązkowe szczepienia ochronne, w tym 4 oddziały noworodkowe, w których przeprowadzane są szczepienia przeciwno gruźlicy i wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w pierwszych dniach życia dziecka.

W toku kontroli podmiotów w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych pracownicy Oddziału Epidemiologii dokonują szczegółowej analizy dokumentacji dotyczącej

szczepień, sprawdzają sposób prowadzenia gospodarki preparatami szczepionkowymi, znajomość przepisów prawa oraz przestrzeganie wymagań higienicznych i sanitarnych podczas sesji szczepiennych.

Kierownicy podmiotów leczniczych sukcesywnie zaopatrują urządzenia chłodnicze, w których są przechowywane szczepionki w ciągły monitoring temperatur z powiadamianiem w przypadku przekroczenia progów alarmowych. W placówkach, w których pomiar temperatur przeprowadzał w dni robocze personel, pracownicy Oddziału Epidemiologii zalecali wprowadzenie systemu całodobowego monitorowania.

W 2018 roku pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 7 kontroli doraźnych w podmiotach leczniczych na terenie miasta Rzeszowa, w związku z zastrzeżeniami w zakresie przechowywania preparatów szczepionkowych i wykonawstwa szczepień ochronnych:

- kontrola związana z brakiem wpisu w kartę uodpornienia noworodka informacji o wykonanym szczepieniu przeciw gruźlicy i wirusowemu zapaleniu wątroby typu B informację o brakujących wpisach przekazała pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, która zauważyła na ramieniu dziecka bliznę po szczepieniu BCG. Analiza dokumentacji medycznej w Szpitalu Specjalistycznym PRO-Familia Sp. z o. o., Sp. k. w Rzeszowie, ul. Witolda 6b, w którym urodził się noworodek i w którym została założona karta uodpornienia wykazała, że szczepienia faktycznie zostały przeprowadzone. Na położną, która przeprowadzała szczepienie i nie dokonała wpisu w kartę uodpornienia został nałożony mandat karny w wysokości trzystu złotych;
- kontrola w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej PALOMED 2 w Rzeszowie, ul. Kujawska 5, dotycząca zgłoszonego łagodnego niepożądanego odczynu poszczepiennego, pracownicy Oddziału Epidemiologii stwierdzili, że dziecko zostało zaszczepione preparatem Prevenar 13 po upływie terminu ważności. Szczegółowa analiza dokumentacji dotyczącej szczepień w podmiocie leczniczym oraz ocena sposobu prowadzenia gospodarki szczepionkami wykazała, że w sumie 11 dzieci zostało zaszczepionych przeterminowanymi preparatami szczepionkowymi. Ponadto gospodarka szczepionkami była prowadzona nieprawidłowo. Ukarano pielęgniarkę szczepiącą mandatem karnym w wysokości pięciuset złotych oraz skierowano do prokuratury rejonowej zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- kontrola w Oddziale Neonatologii Szpitala Specjalistycznego PRO-FAMILIA Sp. z o. o., Sp. k. w Rzeszowie, ul. Witolda 6b, gdzie doszło do przekroczenia bezpiecznego zakresu temperatur w lodówkach, w których przechowywane były szczepionki (przez około 6 godzin temperatura wynosiła poniżej 2 °C). Pomimo monitorowania temperatury za

pomocą systemu ciągłego Efento, personel oddziału nie podjął odpowiednich działań i nie zabezpieczył szczepionek przed ich użyciem. Preparatami znajdującymi się poza łańcuchem chłodniczym zaszczepiono 22 noworodków – o zaistniałym zdarzeniu powiadomiono prokuraturę rejonową;

- kontrola przeprowadzona w związku z awarią sprzętu chłodniczego w Przedsiębiorstwie Podmiotu Leczniczego „Słoneczny Stok” w Rzeszowie, ul. Leska1/4 - stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nierzetelnego i niestarannego prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień, za które ukarano dwie pielęgniarki szczepiące mandatami karnymi w łącznej kwocie trzystu złotych;
- kontrola wykonawstwa szczepień ochronnych w Centrum Medycznym MEDYK Sp. z o. o., Sp. k. w Rzeszowie ul. Powstańców Warszawy 28 - stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nierzetelnego i niestarannego prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień, za które ukarano dwie pielęgniarki szczepiące mandatami karnymi w łącznej kwocie trzystu złotych.

O każdym przypadku stwierdzenia niezgodności w zakresie gospodarki i przechowywania preparatów szczepionkowych, w ramach współpracy informowano Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego.

W związku z licznymi nieprawidłowościami, jakie stwierdzano podczas kontroli punktów szczepień, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wystosował do kierowników podmiotów leczniczych, w których są prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne pismo nakazujące przeprowadzenie audytów wewnętrznych w zakresie wykonywania szczepień ochronnych i prowadzenia dokumentacji w tym zakresie. Ponadto przeprowadzono dla personelu szczepiącego szkolenia pt.: „Szczepienia ochronne w praktyce lekarza i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej”.

1.3.3. Niepożądane odczyny poszczepienne

Zgodnie z definicją niepożądany odczyn poszczepienny to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem ochronnym - w większości przypadków jest to okres 4 tygodni. Art. 21 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakłada na lekarza, który podejrzewa lub rozpoznaje niepożądany odczyn poszczepienny obowiązek zgłoszenia tego faktu właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgłaszalność niepożądanych odczynów poszczepiennych do PPIS w Rzeszowie sukcesywnie wzrastała i jest obecnie na bardzo wysokim poziomie. Jest to zasługa w dużej

mierze pracowników Oddziału Epidemiologii, którzy systematycznie w tym zakresie edukowali personel przeprowadzający szczepienia ochronne.

W 2018 r. do PPIS w Rzeszowie wpłynęło 71 zgłoszeń niepożądanych odczynów, które wystąpiły u dzieci szczepionych w sumie 99 preparatami szczepionkowymi. W tej liczbie 65 odczynów miało charakter łagodny w postaci objawów miejscowych (m. in. obrzęk w miejscu wstrzyknięcia, wysypka, ropna krostka) oraz ogólnoustrojowych (gorączka, wymioty, płacz, drgawki, biegunka). Pięć odczynów zgłoszono jako odczyny poważne (po szczepieniu preparatami Priorix, Prevenar 13, BCG, Synflorix, Hexacima, Bexsero i MMR vax Pro). Jeden odczyn po szczepieniu przeciwko gruźlicy lekarz zakwalifikował jako ciężki. Czworo dzieci w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego wymagało hospitalizacji.

Tab. 3. Odsetek niepożądanych odczynów poszczepiennych w przeliczeniu na rodzaj szczepionki.

Nazwa szczepionki	Rodzaj preparatu	Liczba zaszczepionych dzieci	Ilość odczynów poszczepiennych	Odsetek odczynów poszczepiennych
Tetraxim	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	1607	13	0,8 %
Synflorix Prevenar 13	przeciwno pneumokokom	6989	17	0,24 %
InfanrixIPV+Hib	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilusinfluenzae	508	9	1,77 %
BCG	przeciwno gruźlicy	5033	9	0,17 %
Priorix MMR vax Pro	przeciwno odrze, śwince i różyczce	4821	13	0,26 %
DTP	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	3831	7	0,18 %
Euvax B 0,5 ml	przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	8251	6	0,07 %
Act – Hib	przeciwno Haemophilusinfluenzae	3721	4	0,1 %
Pentaxim	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilusinfluenzae	440	2	0,45 %
Imovax Polio	przeciwno poliomyelitis	3100	1	0,03 %
NeisVax C	przeciwno meningokokom	203	1	0,49 %
Varilrix	przeciwno ospie wietrznej	580	1	0,17 %

Analiza powyższych danych pozwala wysunąć wniosek, że odsetek niepożądanych odczynów, jakie występują po szczepieniach ochronnych jest bardzo niski – są to w przeważającej większości odczyny o charakterze łagodnym, miejscowym. Szczepionki, tak jak każdy produkt leczniczy, mogą powodować działania niepożądane. Jednakże ryzyko ich wystąpienia w porównaniu z ryzykiem związanym z chorobą, której zapobiegamy poprzez szczepienie (ryzyko zachorowania, ryzyko wystąpienia powikłań) jest zdecydowanie mniejsze.

W 2018 r. przeprowadzono 5 kontroli dotyczących niepożądanych odczynów poszczepiennych. Jedna kontrola odbyła się w Szpitalu Specjalistycznym PRO-FAMILIA Sp. z o. o., Sp. k. w Rzeszowie, ul. Witolda 6b, w związku z otrzymaniem skargi od matki dziecka o zaniedbaniu przez lekarza obowiązku zgłoszenia niepożądanego odczynu poszczepiennego. Po analizie dokumentacji medycznej noworodka oraz przeprowadzeniu rozmowy z lekarzem prowadzącym, niepożądany odczyn po szczepieniu przeciw gruźlicy został zgłoszony.

Każde zgłoszenie niepożądanego odczynu poszczepiennego jest w Oddziale Epidemiologii analizowane, opracowywane i przekazywane do właściwych podmiotów, tj.: Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Państwowego Zakładu Higieny oraz Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, celem ostatecznego zakwalifikowania lub ewentualnego wykluczenia niepożądanego odczynu poszczepiennego.

Fot. 3. Obrzęk poszczepienny w miejscu wkłucia.

1.3.4. Analiza stanu uodpornienia dzieci i młodzieży

W 2018 roku obowiązkowym szczepieniom ochronnym podlegało 45 296 dzieci i młodzieży do 19 roku życia, których karty uodpornienia znajdowały się w podmiotach leczniczych na terenie miasta Rzeszowa.

Szczepienia ochronne podlegają corocznie szczegółowej analizie i sprawozdawczości w następującym zakresie:

- stanu uodpornienia trzech pierwszych roczników dzieci podlegających obowiązkowi szczepień;
- stanu uodpornienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- liczby kart uodpornienia przechowywanych przez podmioty przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne;
- zużycia preparatów szczepionkowych wybieranych z magazynu PSSE w Rzeszowie;
- osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych;
- prowadzenia rejestru osób szczepionych przeciwko wściekliznie.

Tab.4. Analiza stanu uodpornienia dzieci w 3. roku życia w latach 2015, 2016, 2017 i 2018.

Rok analizy	Stan uodpornienia dzieci w 3. roku życia przeciwko:				
	wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	błonicy, tężcowi i krztuścowi	poliomyelitis	Haemophilus influenzae	odry, śwince i różyczce
2015	99,67 %	99,17 %	99,14 %	99,14 %	95,52 %
2016	99,65 %	99,10 %	99,10 %	99,10 %	94,76 %
2017	99,19 %	98,55 %	98,55 %	98,55 %	90,50 %
2018	98,70 %	97,01 %	96,97 %	96,97 %	89,78 %

Analizy stanu uodpornienia dzieci i młodzieży za rok 2015, 2016, 2017 i 2018 z przynoszą niepokojący wniosek, że wszczepialność dzieci sukcesywnie z roku na rok maleje. Jest to trend ogólnopolski, związany z coraz śmielej działającymi ruchami antyszczepionkowymi i malejącym zaufaniem rodziców dzieci do bezpieczeństwa szczepień. W przypadku odry, świnki i różyczki, stopień zaszczepienia dzieci w 2018 roku znajduje się już dość znacznie poniżej bezpiecznej granicy 95%, uznawanej przez ekspertów za dolną granicę gwarantującą odporność zbiorowiskową.

Odra – choroba, którą dzięki wprowadzeniu szczepień ochronnych już niemal udało się wyeliminować, w ostatnich latach przypominała o sobie z całą mocą. Rok 2018 przyniósł również w Polsce znaczący wzrost zachorowań. A nie powinno do tego dojść w przypadku choroby na którą istnieje skuteczna szczepionka.

Tab. 5. Uodpornienie populacji do 19 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce.

Rok urodzenia	Stopień uodpornienia		
2017	63,7 %		
2016	89,8 %		
2015	94,2 %		
2014	94,4 %		
2013	98,6 %		
2012	98,3 %		
2011	98,9 %		
2010	99,3 %		
Roczniki od 10 roku życia	Ogółem	1 dawką	2 dawkami
2009	99,8 %	62,8 %	37,0 %
2008	99,8 %	16,4 %	83,4 %
2007	100 %	9,2 %	90,8 %
2006	99,7 %	6,5 %	93,2 %
2005	99,4 %	4,6 %	94,8 %
2004	99,6 %	---	99,6 %
2003	99,8 %	---	99,8 %
2002	99,7 %	---	99,7 %
2001	99,8 %	---	99,8 %
2000	99,8 %	---	99,8 %

Odmowa szczepień nie dotyczy tylko odry, świnki i różyczki. Jest to problem narastający i coraz więcej jest rodziców, którzy nie wyrażają zgody na szczepienie dziecka od pierwszych dni jego życia, już w szpitalu. Bez wątpienia należy przedsięwziąć kompleksowe działania w celu zwiększenia zaufania do szczepień i polepszenia stanu uodpornienia dzieci.

ZASZCZEP W SOBIE
CHĘĆ SZCZEPIENIA
www.szczepienia.gis.gov.pl

Rys. 3. Akcja informacyjna prowadzona przez Główny Inspektorat Sanitarny.

1.3.5. Akcja „Wiosna bez pneumokoków”

Oddział Epidemiologii w 2018 r. brał udział w ogólnopolskiej akcji „Wiosna bez pneumokoków”, organizowanej przez Główny Inspektorat Sanitarny, w ramach której przeprowadzano bezpłatne dobrowolne szczepienia preparatem 10-walentnym Synflorix, przeciwko zakażeniom pneumokokowym. Schemat szczepienia składał się z dwóch dawek podawanych w odstępie dwóch miesięcy, u dzieci do lat pięciu, które wcześniej nie były szczepione przeciwko pneumokokom. Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem rodziców – zaszczepionych zostało w sumie 964 dzieci.

Rys. 4. Plakat akcji „Wiosna bez pneumokoków”.

Szczepienia przeciwko pneumokokom są obowiązkowe dla dzieci urodzonych po 31.12.2016 r. Stopień uodpornienia przeciwko tej chorobie dzieci z rocznika 2017 wyniósł 92,78 %.

II. ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Zasadniczym celem działania Oddziału Higieny Żywności i Żywienia jest zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu. Realizowany jest on poprzez prowadzenie urzędowych kontroli żywności w zakresie spełnienia obowiązujących wymagań higieniczno-sanitarnych oraz pobieranie próbek do badań laboratoryjnych. Nadzór prowadzono w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) i Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę zagrożeń na danym terenie. Działania podejmowane w ramach nadzoru dotyczyły:

- oceny warunków sanitarno-higienicznych i technicznych produkcji, sprzedaży i transportu środków spożywczych, kosmetyków oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- oceny jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością krajowych oraz importowanych poprzez ocenę wizualną i/lub laboratoryjną próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu,
- monitorowania wycofanej z obrotu żywności oraz wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach systemu wczesnego ostrzegania o pojawiających się produktach niebezpiecznych na rynku (RASFF, RAPEX),
- realizacji zamierzeń zaplanowanych przedsięwzięciach w oparciu o wytyczne GIS.

Na koniec 2018 r. w ewidencji obiektów Oddziału Higieny Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 1850 zakładów żywnościowo-żywnościowych, usytuowanych w obrębie miasta Rzeszowa, z czego 1241 obiektów zostało skontrolowane. Stanowi to ok. 68 % obiektów znajdujących się w ewidencji. Kontrole te zostały przeprowadzone zgodnie z ustalonym rocznym harmonogramem.

W procesie planowania kontroli na rok 2018 zostały uwzględnione zagadnienia takie jak:

- rodzaj produkowanych i wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, w tym ocena jakości zdrowotnej żywności (wyniki badań producenta przeprowadzane w ramach kontroli wewnętrznej jak również wyniki badań próbek pobranych w ramach urzędowych kontroli żywności i monitoringu),
- rodzaj prowadzonej działalności (produkcja żywności, żywienie zbiorowe, obrót),

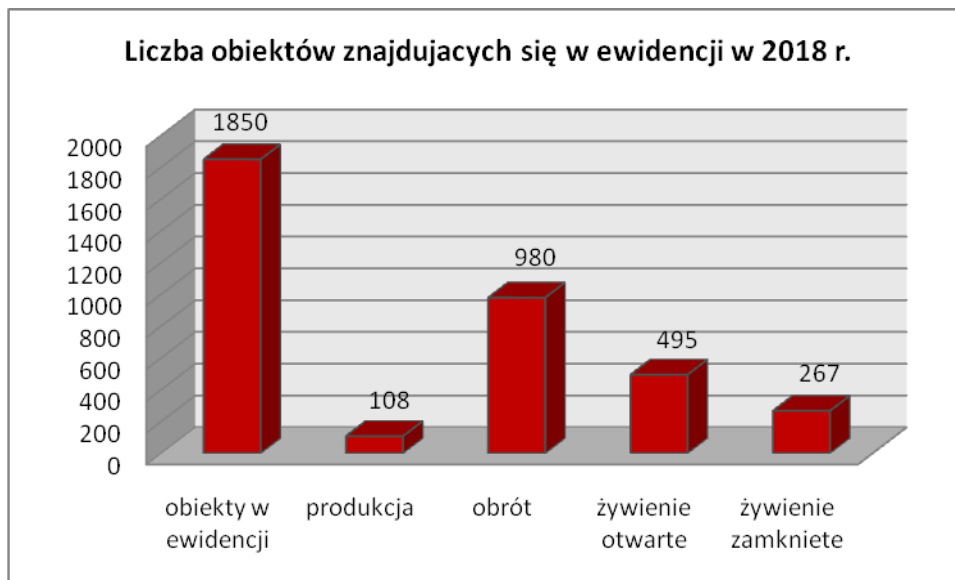
- znaczenie zakładu oraz zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie, np. dla wrażliwych grup konsumentów),
- strukturę i stan sanitarno-techniczny zakładu,
- ocenę stanu sanitarnego jaką uzyskał zakład w roku poprzednim,
- podjęte w roku poprzednim działania represyjne (mandaty, decyzje),
- przedmiot prowadzonych postępowań administracyjnych, w tym wykonanie obowiązków nałożonych w decyzji, a przede wszystkim terminowość usuwania niezgodności,
- prawidłowość funkcjonowania kontroli wewnętrznej w nadzorowanych zakładach,
- sygnały i interwencje zgłaszane przez konsumentów,
- ocenę potencjalnego ryzyka, na jakie może być narażona żywność w procesie produkcji lub w obrocie.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono również kontrole nieuwzględnione w planie. W 2018 r. ich suma wyniosła 879.

Kontrole pozaplanowe to:

- kontrole na wniosek strony,
- kontrole interwencyjne w związku z sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówek,
- kontrole sprawdzające wykonanie wydanych decyzji administracyjnych,
- kontrole tematyczne związane z pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych,
- kontrole zadaniowe, np. w ramach tzw. „akcji lato”,
- kontrole w związku z poleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego,
- kontrole w ramach funkcjonowania systemu:
 - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF),
 - Wspólnotowy System Szybkiej Wymiany Informacji (RAPEX).

W na terenie Rzeszowa w ramach nadzoru w 2018 r. wydano 116 decyzji administracyjnych, nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, wycofanie z obrotu środka spożywczego wprowadzanego do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości oraz nałożono 117 mandatów karnych na łączną kwotę 24 850 zł.

Wyk. 5. Liczba obiektów znajdujących się w ewidencji w 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa.

2.1. Ocena stanu sanitarno-technicznego w poszczególnych kategoriach zakładów

2.1.1. Zakłady produkcji żywności

W roku 2018 na terenie miasta Rzeszowa w ewidencji znajdowało się 108 zakładów produkcji żywności, m.in:

- 9 wytwórni lodów,
- 22 automatów do lodów,
- 15 piekarni,
- 21 ciastkarni,
- 10 zakładów garmażeryjnych,
- 2 browary słodowe,
- 2 wytwórnie suplementów diety,
- 1 wytwórnia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- 1 wytwórnia makaronów,
- 25 innych wytwórni żywności.

Wśród największych z nadzorowanych zakładów wymienić należy:

- NESTLE w Rzeszowie, ul. gen. Maczka 1,
- KORAL w Rzeszowie, ul. Trembeckiego,
- MAKARONY POLSKIE w Rzeszowie, ul. Podkarpacka 15,
- ICN POLFA RZESZÓW w Rzeszowie, ul. Przemysłowa 2,
- SANOFI AVENTIS w Rzeszowie, ul. Lubelska 52,

- Zakład produkcji kiełek Ek-Mi w Rzeszowie, ul. Broniewskiego 1,
- Zakład garmazeryjny LIDER w Rzeszowie, ul. Reja 7,
- Zakład garmazeryjny "Derlat Food Company" w Rzeszowie, al. Okulickiego 9a.

W zakładzie Nestle produkowane są wyroby przeznaczone dla niemowląt i małych dzieci. W Polsce jest tylko dwa zakłady, którzy mają produkcję lokalną – Nestle oraz Nutricia, należąca do grupy Danone. Rocznie z linii produkcyjnej fabryki w Rzeszowie schodzi ponad 100 mln sztuk produktów. Około 34% całej produkcji jest przeznaczonych na eksport, m.in. do Rosji, Francji, Szwajcarii, Czech, Finlandii, na Ukrainę, a także Izraela. Codziennie w rzeszowskim zakładzie wytwarzanych jest prawie 90 ton produktów.

Rys. 5. Przykładowy asortyment produktów produkowanych w zakładzie Nestle.

Zakład produkcyjny KORAL produkuje łącznie ponad 400 różnych rodzajów lodów, włączając w to lody gałkowe dla sektora gastronomicznego. Flagowe i najbardziej rozpoznawalne marki to m.in. kultowe Lody Koktajlowe, lody Grand, Oskar, Świderek, Jocker, Solo, Rożki, Torty oraz Rolady Lodowe. Koral we współpracy z MlekoPolem, Oshee produkuje również lody pod niezwykle popularnymi na polskim rynku markami jak: lody Łaciate oraz Oshee Ice.

Rys. 6. Logo marki „KORAL”.

Na terenie Rzeszowa znajduje się również z dwa zakłady produkujące suplementy diety: ICN POLFA RZESZÓW w Rzeszowie, ul. Przemysłowa 2 oraz SANOFI AVENTIS w Rzeszowie, ul. Lubelska 52. Oba zakłady wyposażone są w nowoczesne urządzenia i linie technologiczne typowe dla produkcji tabletek czy kapsułek. Dzięki zastosowanym systemom jakości w przedmiotowych firmach zapewniona jest najwyższa jakość produktu na każdym etapie jego rozwoju, produkcji, magazynowania, dystrybucji i sprzedaży

W 2018 r. w Rzeszowie powstał kolejny browar gastronomiczny „Sprawiedliwość Browar&Grill”. W Rzeszowie jest to trzeci zakład produkcji piwa obok Starego Browaru Rzeszowskiego oraz Browaru Manufaktura.

Rys. 7. Wnętrze browaru „Sprawiedliwość Browar&Grill” w Rzeszowie, al. Kopisto 8A.

W ubiegłym roku skontrolowano 97 zakładów produkcyjnych, co stanowi 89,8% w stosunku do wykazanych w ewidencji.

Ocena stanu sanitarnego podczas przeprowadzania kontroli w zakładach produkcyjnych obejmuje: stan techniczny, zaopatrzenie zakładu w wodę, higienę osobistą pracowników i orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych, higienę produkcji, w tym jakość surowców, sposoby postępowania w celu zapewnienia skutecznej ochrony zakładu przed szkodnikami, segregację żywności i ciągłość łańcucha chłodniczego, magazynowanie i dystrybucję. Ponadto sprawdzane jest także znakowanie środków spożywczych oraz całość dokumentacji dotyczącej zakładu.

W 2018 r. najczęściej stwierdzanymi niezgodnościami w przedmiotowej grupie obiektów był niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, urządzeń oraz

wyposażenia używanego w zakładzie. W związku z powyższym wydano 8 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego oraz w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono 3 mandaty na łączną kwotę 300 zł. Ponadto skierowano 1 wniosek o ukaranie do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

2.1.2. Zakłady obrotu żywnością

W tej kategorii zakładów znajdowało się 980 obiektów, m.in.:

- 511 sklepów spożywczych, w tym 39 super- i hipermarketów,
- 117 kiosków spożywczych,
- 132 magazyny hurtowe,
- 26 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 36 środki transportu,
- 158 innych obiektów obrotu żywnością.

W ubiegłym roku skontrolowano 579 obiektów, co stanowi 59% w stosunku do wszystkich zakładów obrotu żywnością znajdujących się w rejestrze.

Najczęściej powtarzające się uchybienia, które były stwierdzane w trakcie kontroli to:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach,
- nieprzestrzeganie łańcucha chłodniczego przy obrocie środkami spożywczymi łatwo ulegającymi zepsuciu,
- brak środków myjących i dezynfekcyjnych,
- brak prawidłowej segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych,
- stwierdzenie w obrocie środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości, a także niewłaściwej jakości,
- nieprawidłowa sprzedaż i ekspozycja - żywność narażona na zanieczyszczenie (brak osłon zabezpieczających),
- nieudokumentowana (brak zapisów) lub nieskuteczna kontrola wewnętrzna,
- brak lub nieaktualne badania do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu,

W przypadku zakładów obrotu suplementami diety:

- brak powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego o pierwszym wprowadzeniu do obrotu suplementu diety lub środka specjalnego przeznaczenia,
- nieprawidłowe znakowanie i prezentacja produktów wprowadzanych do obrotu za pośrednictwem Internetu.

Za stwierdzone uchybienia sanitarne w 65 przypadkach ukarano grzywną w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 12800 zł. Ponadto wydano 37 decyzji administracyjnych w celu wyegzekwowania poprawy stanu technicznego.

W 2018 r. w tej grupie obiektów skierowano 14 wniosków o ukaranie do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz 1 wniosek do sądu i 1 zawiadomienie do prokuratury (za fałszowanie decyzji administracyjnej).

2.1.3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

W tej kategorii zakładów na terenie Rzeszowa na koniec 2018 r. w ewidencji znajdowało się 495 obiektów. Wśród tych zakładów zostało skontrolowane 323 lokali, co stanowi 62,25 %.

W trakcie kontroli ww. obiektów szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny i porządkowy (otoczenia zakładu, pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych, maszyn, urządzeń, środków transportu),
- pochodzenie środków spożywczych,
- warunki przechowywania (surowców, półproduktów, innych składników żywności),
- prawidłowość i skuteczność przeprowadzanych procesów mycia i dezynfekcji maszyn, urządzeń, sprzętu,
- warunki magazynowania i ekspedycji produktów gotowych,
- stan higieny i zdrowotności pracowników biorących udział w procesie produkcji lub obrocie żywnością,
- etykiety i sposoby znakowania,
- prowadzenie dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania systemów kontroli wewnętrznej, w tym systemu HACCP oraz realizacji zasad GHP,
- sposób postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego kategorii 3.

W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzonych w tej grupie obiektów najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń zakładów,
- zniszczony i brudny sprzęt pozostający w kontakcie z żywnością,
- niewłaściwe zabezpieczenie zakładu przeciw owadom,
- artykuły spożywcze niewłaściwej jakości zdrowotnej,
- brak zapisów w ramach obowiązujących systemów GMP i HACCP,
- brak aktualnych badań do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- niedostosowanie zakresu produkcji do możliwości technicznych w zakładzie.

Za stwierdzone uchybienia sanitarne w 44 przypadkach karano grzywną w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 10300 zł. Ponadto wydano 30 decyzji administracyjnych w celu wyegzekwowania poprawy stanu technicznego w zakładach, w tym 3 decyzje nakazujące wstrzymanie działalności w zakresie produkcji posiłków.

2.1.4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W tej kategorii zakładów w ubiegłym roku znajdowało się 267 obiektów, m.in.:

- stołówki pracownicze,
- bufety przy zakładach pracy,
- bloki żywienia w szpitalach, w tym w systemie cateringowym,
- kuchnie niemowlęce,
- bloki żywienia w domach opieki społecznej,
- bloki żywienia w żłobkach,
- stołówki w szkołach i przedszkolach, w tym żywienie w systemie cateringowym.

Ocena stanu sanitarnego podczas kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego obejmuje obszary tożsame z zakładami żywienia zbiorowego otwartego.

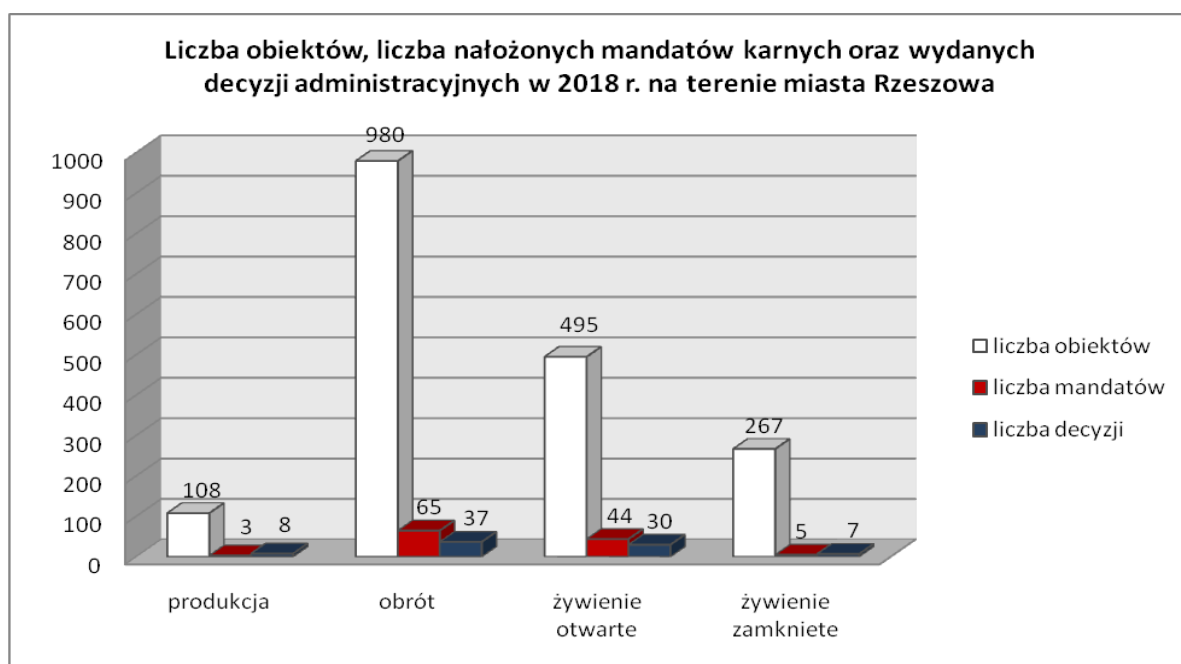
Na terenie miasta Rzeszów funkcjonuje 12 ośrodków leczenia, które prowadzą żywienie pacjentów. Produkcja posiłków w kuchniach własnych prowadzona jest w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim w Rzeszowie, ul. Chopina 2, Szpitalu Wojewódzkim nr 2 w Rzeszowie, ul. Lwowska 60 oraz w Szpitalu Miejskim w Rzeszowie, ul. Rycerska 4 oraz Hospicjum dla Dzieci w Rzeszowie, ul. Lwowska 132. W pozostałych nadzorowanych zakładach leczenia prowadzone jest żywienie w systemie cateringowym, tj.:

- Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Rzeszowie, ul. Rycerska 2,
- Zakład Opiekuńczo – Lecznicy w Rzeszowie, ul. Lubelska 6,
- Oddział Paliatywny Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie, ul. Poniatowskiego 4,
- Szpital Specjalistyczny PROFAMILIA w Rzeszowie, ul. Witolda 6B,
- Rzeszowskie Centrum Chirurgii Naczyniowej i Ewaskularnej w Rzeszowie, ul. Ks. Jałowego 10,
- Klinika Kardiologii abiegowej w Rzeszowie, ul. Anny Jagiellonki 17,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej BLUMED w Rzeszowie, ul. Kujawska 5,
- Ośrodek Chirurgii Oka prof. Zagórskiego Sp. z o.o. Rzeszów ul. Moniuszki 8.

Tab. 6. Postępowania administracyjne w obiektach leczniczych w 2018 r.

Zakłady	Liczba zakładów				Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Liczba nałożonych mandatów /na kwotę
	Nadzorowanych	Skontrolowanych	Z nieprawidłowościami			
			dot. wymagań higieniczno-sanitarnych	dot. żywienia pacjentów		
Szpital z żywnością we własnym zakresie	4	4	3	0	- 3 dec. techniczne	0
Szpital z żywnością w systemie cateringowym	8	8	0	0	0	0

W sumie w ubiegłym roku skontrolowano 242 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, co stanowi 90,6% w stosunku do wykazanych w ewidencji. W 2018 roku nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1450zł oraz wydano 7 decyzji administracyjnych, mających na celu wyegzekwowanie poprawy stanu technicznego w zakładach.

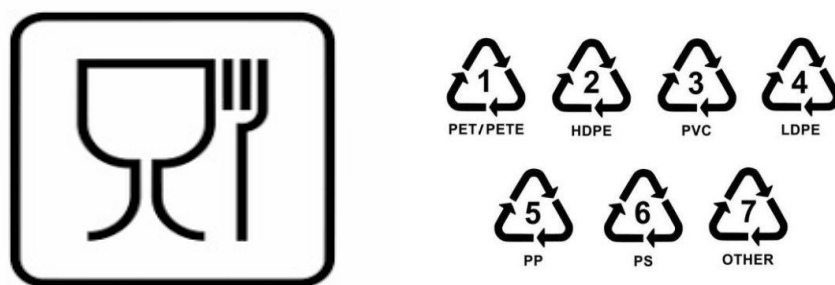
Wyk. 6. Liczba obiektów, liczba nałożonych mandatów karnych oraz wydanych decyzji administracyjnych w 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa.

2.2. Nadzór nad wytwórniami i zakładami wprowadzającymi do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością

W Rzeszowie znajduje się 11 zakładów wytwarzających materiały i wyroby do kontaktu z żywnością. Zakłady te prowadzą działalność w zakresie:

- produkcji opakowań do żywności typu woreczki foliowe, opakowania z papieru i tektury,
- wykrawania i konfekcjonowania chusteczek gastronomicznych, papieru śniadaniowego i opakowaniowego,
- produkcji obudów do maszynek do mięsa oraz szatkownic,
- produkcji zespołów mielących w maszynkach do mięsa oraz produkcji części do krajalnic,
- produkcji wyrobów metalowych do kontaktu z żywnością,
- produkcji elektronicznego sprzętu gospodarstwa domowego.

W 3 z powyższych zakładów zostały przeprowadzone kontrole. W trakcie kontroli egzekwowano utrzymanie dobrego stanu sanitarnego w pomieszczeniach produkcyjnych, jak również przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz identyfikowalności i identyfikacji produktów.

Rys. 8. Znaki i symbole na opakowaniach przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

2.3. Nadzór nad zakładami produkcji, konfekcjonowania i obrotu kosmetykami

W tej kategorii w ewidencji ujęto 47 obiektów, w tym:

- 14 zakładów produkujących i konfekcjonujących kosmetyki,
- 14 zakładów produkujących kosmetyki, bez konfekcjonowania.

W 2018 r. skontrolowano 2 zakłady produkujące i konfekcjonujące kosmetyki. W związku z powyższymi kontrolami wydano jedną decyzję administracyjną zakazującą wprowadzania do obrotu kosmetyków oraz nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 400 zł.

Największymi firmami na terenie Rzeszowa produkującymi kosmetyki są Sanofi Aventis oraz Sylveco. Zakład Sanofi-Aventis specjalizuje się w produkcji dermokosmetyków. Są to preparaty marki Emolium oraz Iwostin.

Rys. 9. Kosmetyki marki Emolium i Iwostin.

Zakład produkcji kosmetyków Sylveco produkuje kosmetyki pod czterema markami: Sylveco, Sylveco dla dzieci, Biolaven i Vianek.

Rys. 10. Kosmetyki marek Sylveco, Sylveco dla dzieci, Biolaven i Vianek.

2.4. Nadzór nad importowanymi i eksportowanymi środkami spożywczymi i materiałami do kontaktu z żywnością

W 2018 r. przeprowadzono 42 kontrole sanitarne, w trakcie których oceniono 176 partii produktów środków spożywczych.

W czasie kontroli dokonano przeglądu i oceny dokumentacji przewozowej (w tym dotyczącej jakości zdrowotnej sprowadzanych artykułów), oględzin importowanych partii towarów oraz warunków transportu, oględzin środków transportu.

Wydano 42 świadectwa o braku zastrzeżeń do jakości zdrowotnej.

Świadectwa wydawano na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej jakości zdrowotnej (certyfikatów zdrowia władz sanitarnych z kraju producenta, wyników badań laboratoriów PIS, świadectw i wyników analiz producentów, oględzin partii towarów, oceny warunków transportu).

W ww. okresie importerzy sprowadzili środki spożywcze z: RPA, Tajlandii, USA, Argentyny, Turcji, Chile, Indonezji, Kostaryki, Chin, Malezji, Mołdawii, Peru, Wietnamu, Gruzji, Iranu, Białorusi.

Ponadto w 2018 r. przeprowadzono 7 kontroli towarów eksportowanych do Egiptu.

2.5. Ocena jakości zdrowotnej żywności na podstawie wyników badań próbek żywności pobranej w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu

Nadzór nad jakością środków spożywczych sprawowany jest poprzez systematyczną kontrolę jakości zdrowotnej produktów wprowadzanych do obrotu. W 2018 r. pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności oraz monitoringu 415 próbek żywności. Były to działania wynikające z realizacji ogólnego planu poboru próbek określonego przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie wskazań Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych i interwencji od konsumentów wpływających do PSSE.

Najczęściej wykonywane badania żywności dotyczą oceny zanieczyszczeń mikrobiologicznych, obecności metali ciężkich, pozostałości pestycydów, mykotoksyn oraz badań w kierunku organoleptyki.

Ogólnie z pobranych 415 próbek zakwestionowanych zostało 6, co stanowi 1,4%.

Tab. 7. Zestawienie kwestionowanych próbek żywności pobranych w 2018 r.

Rodzaj próbki	Przyczyny zakwestionowania	Podjęte działania
Mix prażonych ziaren do sałatek z żurawiną	Organoleptyka – zapach nietypowy, zjełczały	pismo do PPIS w Łańcucie ze względu na siedzibę producenta
Czosnek suszony granulowany	WWA – powyżej dopuszczalnej wartości	produkt wycofany z obrotu
Woda źródłana „ALFRED”	Organoleptyka – niewłaściwy smak i zapach	wodę z tym samym nr partii pobrano ponownie w zakładzie produkcyjnym, wynik kolejnego badania prawidłowy
Naturalna woda mineralna wysokozmineralizowana średniogazowana SAGUARO Muszyńskie	Przekroczony poziom metali	pismo do PPIS w Nowym Sączu ze względu na siedzibę producenta
Zestaw naczyń bambusowych KSIEŻNICZKA	Przekroczona zawartość ekstrahowanego formaldehydu	pismo do PPIS w Olsztynie ze względu na siedzibę producenta
Zestaw naczyń bambusowych KONIK	Przekroczona zawartość ekstrahowanego formaldehydu	produkt wycofany z obrotu pismo do PPIS w Olsztynie ze względu na siedzibę producenta

Na podstawie prowadzonych badań żywności produkowanej i oferowanej do sprzedaży wynika, że jakość zdrowotna produktów spożywczych, jest zadowalająca. Świadczy o tym mały procent próbek kwestionowanych w stosunku do ogólnej liczby pobranych.

2.6. Działania podejmowane w związku z interwencjami konsumentów

Interwencje do Oddziału Higieny Żywności i Żywienia zostały zgłaszane telefonicznie, pisemnie lub osobiście. Wśród zgłaszanych skarg dominowały zgłoszenia anonimowe.

W 2018 r. na terenie Rzeszowa przeprowadzono 148 kontroli interwencyjnych, w tym:

- 89 interwencji w zakładach obrotu żywnością,
- 55 w zakładach żywienia zbiorowego, w tym 7 zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 4 w zakładach produkcji żywności.

Kontrole w przedmiotowych zakładach potwierdziły zasadność 65 zgłoszeń.

Interwencje dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowego stanu technicznego i sanitarnego obiektów, wprowadzania do obrotu żywności niewłaściwej jakości zdrowotnej, po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, a także występowania dolegliwości po spożyciu posiłków w zakładach żywieniowych.

2.7. Współpraca z innymi jednostkami kontrolującymi oraz mediami

W roku 2018 Oddział Higieny Żywności i Żywienia uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności współpracowała na mocy stosownych porozumień z:

- Inspekcją Weterynaryjną,
- Inspekcją Farmaceutyczną,
- Inspekcją Handlową,
- Państwową Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych,
- Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Zgodnie z zawartymi porozumieniami prowadzono m.in. wspólne działania nadzоровe w podległych obiektach, wymieniano listy obiektów nadzorowanych przez poszczególne inspekcje, przekazywano wyniki badań kwestionowanych produktów lub zawierających uwagi do znakowania oraz informacje dotyczące naruszeń przepisów prawa w zakresie bezpieczeństwa żywności.

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie na swojej stronie internetowej na bieżąco informował o zagrożeniach związanych z bezpieczeństwem żywności przekazując m.in. ostrzeżenia publiczne dotyczące żywności. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie dostępne są również najnowsze informacje ważne dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (aktualności, ogłoszenia, komunikaty) oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu alarmowego, na które petenci mogą bezpośrednio kierować swoje interwencje, wnioski i zapytania. Wszystkie takie kwestie są rozpatrywane w taki sam sposób jak sprawy przesyłane w formie papierowej.

2.8. Działania podejmowane w związku z powiadomieniami otrzymywanymi w ramach funkcjonowania systemu RASFF i RAPEX

RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) to europejski system szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach obowiązujący we wszystkich krajach Unii, państwach Europejskiego obszaru Gospodarczego, a także w krajach trzecich i organizacji międzynarodowych po podpisaniu umów o wzajemności i poufności. Struktura RASFF zbudowana jest na zasadzie sieci. Każdy kraj uczestniczący w systemie ma na swoim terenie krajowy punkt kontaktowy mający łączność z centralnym punktem. Każdy punkt ma własną skrzynkę poczty e’mail. Kraj uczestniczący w systemie jest zobowiązany do natychmiastowego wysłania informacji o zagrożeniu do centralnego punktu kontrolnego. Wysłane dane są weryfikowane przez Komisję RASFF, a następnie tworzony jest dokument

posiadający: stronę główną zawierającą typ powiadomienia i potencjalnego zagrożenia, powiadomienie w oryginalnej wersji językowej wraz z tłumaczeniem na język angielski, dołączone, dokumenty (np.: certyfikaty, raporty z badań) i kod identyfikacyjny.

W roku 2018 otrzymano w sumie 60 powiadomień w ramach systemu RASFF, w tym 45 powiadomień alarmowych i 13 powiadomień informacyjnych oraz 2 powiadomienia NEWS. Ponadto zostało utworzone 1 powiadomienie, które dotyczyło zestawu naczyń bambusowych KONIK, zakwestionowanych ze względu na przekroczoną zawartość ekstrahowanego formaldehydu.

Rys. 11. Symbole powiadomień RASFF oraz RAPEX.

System RAPEX to Wspólnotowy System Szybkiej Informacji (RAPEX), działający na obszarze Jednolitego Rynku Unii Europejskiej, którego celem jest szybka wymiana informacji między Komisją Europejską a państwami członkowskimi UE na temat produktów nieżywnościowych mogących stanowić zagrożenie dla konsumentów, a także na temat środków podjętych przez poszczególne państwa wspólnoty, mających na celu wyeliminowanie zagrożenia dla konsumentów przez ograniczenie lub zakaz wprowadzania danego produktu na rynek. Wymiana informacji następuje za pośrednictwem Narodowych Punktów Kontaktowych.

W ramach działalności Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia powiadomienia RAPEX, dot. kosmetyków. W 2018 r. nie wpłynęło żadne powiadomienie RAPEX, w związku z tym nie były podejmowane żadne działania wycofujące produkt kosmetyczny niewłaściwej jakości.

2.9. Działania dodatkowe podejmowane w ramach nadzoru nad produkcją i obrotem środków spożywczych

2.9.1. Zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa

W 2018 r. z terenu Rzeszowa przekazano do prokuratury 1 zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w zakresie fałszowania decyzji administracyjnej, zatwierdzającej

środek transportu do przewozu żywności (Usługi Motoryzacyjne i Transportowe - Andrzej Klęsk, 35-330 Rzeszów Matysówka 197).

2.9.2. Postępowanie w przypadku zatruc pokarmowych

W bieżącym roku zostały zgłoszone 11 przypadków zbiorowego zatrucia pokarmowego, gdzie czynnikami etiologicznymi były:

- Salmonella enteritidis - 7 zgłoszeń,
- Shigella - 2 zgłoszenia,
- norowirus - 1 zgłoszenie,
- 1 zgłoszenie, w którym nie ustalono czynnika etiologicznego.

2.9.3. Działania dotyczące wzmożonego nadzoru sanitarnego w okresie wypoczynku letniego – tzw. „akcja lato”

W sezonie letnim, tj. od maja do sierpnia 2018 r. wzmożono nadzór w zakładach żywnościowo-żywnościowych atrakcyjnych turystycznie, bądź znajdujących się na trasach turystycznych. W celu większej skuteczności kontroli czynności przeprowadzane były poza godzinami pracy urzędu lub w dni wolne od pracy. W 2018 r. przeprowadzono w sumie 46 kontroli sanitarnych. W związku z podjętymi czynnościami wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego oraz nałożono 3 grzywny w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 1200 zł. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- obecność na stanie magazynowym żywności po upływie terminu przydatności do spożycia,
- przepełniona toaleta toi-toi,
- zniszczone ściany,
- brak czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brudne naczynia i sprzęt używany w zakładzie,
- brak siatki zatrzymującej owady w drzwiach od strony zaplecza,
- zniszczone szafki na sprzęt,
- nie zapewniono bieżącej ciepłej i zimnej wody.

Tab. 8. Porównanie przeprowadzonych kontroli w ramach „akcji lato” w 2017 r. i 2018 r.

	2017 r.	2018 r.
Liczba kontroli: w tym	62	46
Restauracje	15	13
Bary	20	19
Zakłady małej gastronomii	3	11
Wytwórnice ciast i lodów	9	1
Automaty do produkcji lodów	7	1
Inne („ogródki letnie”, sklepy)	8	1
Liczba decyzji	6	4
Liczba mandatów karnych	8/1200 zł	3/1200 zł
Liczba spraw z art. 103 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia skierowanych do PPWIS	-	-

2.9.4. Działania podejmowane w ramach sprzedaży grzybów świeżych i suszonych

Wzorem lat ubiegłych prowadzono wzmożone czynności nadzоровe i profilaktyczne w miejscach obrotu grzybami dziko rosnącymi lub ich przetworami. Działania podejmowane w ramach urzędowej kontroli żywności miały na celu przede wszystkim sprawdzenie, czy przestrzegane są wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy (Dz. U. z 2011, Nr 115, poz. 672). W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że sprzedaż grzybów świeżych prowadzona jest przez osoby prywatne na wynajętych stołach. Grzyby przechowywane były prawidłowo, oczyszczone i posegregowane gatunkami. Każda ze skontrolowanych osób posiadała atest klasyfikatora grzybów świeżych. Ustalono, że osoby zarządzające targowiskami posiadają uprawnienia klasyfikatora grzybów świeżych i codziennie w godzinach porannych dokonują oceny grzybów oraz wystawiają stosowny atest.

W celu uniknięcia zatruc grzybami w sezonie grzybowym w 2018 r. dyżury pełnili klasyfikatorzy, zatrudnieni w Inspekcji, którzy udzielali osobom zainteresowanym porad w zakresie przynależności gatunkowej grzybów świeżych, rosnących w warunkach naturalnych, zbieranych na potrzeby własne. W 2018 r. dokonano 6 konsultacji w PSSE w Rzeszowie, w trakcie których zostały ocenione gatunki: podgrzybek brunatny, borowik szlachetny, maślak zwyczajny, podgrzybek zajączek, podgrzybek złotawy, mleczał rydz oraz niejadalny borowik żółtopory.

Dodatkowo przed sezonem grzybowym uaktualniono stronę internetową o informacje dotyczące tematyki grzybów i podano do wiadomości petentów godziny dyżurów klasyfikatorów grzybów.

2.9.5. Działania podejmowane ramach ASF - Afrykańskiego Pomoru Świń

Afrykański pomór świń (African swine fever, ASF) znajduje się na liście chorób Międzynarodowego Urzędu ds. Zdrowia Zwierząt (World Organisation for Animal Health, OIE) podlegających obowiązkowi zgłaszania i urzędowego zwalczania. Jest to wyjątkowo groźna, nieuleczalna, wysoce zakaźna i zaraźliwa, wirusowa choroba świń domowych wszystkich ras oraz dzików. Rezerwuarem wirusa mogą być dziki europejskie, dzikie świnie afrykańskie (bush pigs), guźce (wart hogs) oraz kleszcze z gatunku *Ornithodoros*. Pozostałe gatunki zwierząt są na zakażenie wirusem i Asfivirus (ASFV) niewrażliwe.

Postępowanie przy podejrzeniu ASF reguluje ustawodawstwo krajowe i unijne. Dotychczas nie opracowano szczepionki przeciw ASF. Aktualnie zwalczanie choroby odbywa się wyłącznie metodami administracyjnymi poprzez wybijanie zwierząt chorych oraz znajdujących się w strefie zapowietrzanej. Ponadto niezbędny jest niezwykle ścisły nadzór nad przejściami granicznymi, w portach i na lotniskach. Należy również konfiskować i unieszkodliwiać żywność oraz odpadki pokonsumpcyjne w samolotach, statkach i wagonach restauracyjnych oraz żywność przewożoną przez wschodnią granicę w bagażu podróżnych oraz bezwzględnie przestrzegać zakazu stosowania zlewek kuchennych w żywieniu świń.

Ze względu na przypadki nielegalnych i negatywnych praktyk i czynności w zakresie przemieszczania świń, mięsa wieprzowego i innych produktów pozyskanych od świń podjęto współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, w celu wykrycia i eliminacji procederu wprowadzania do obrotu mięsa niewiadomego pochodzenia, w szczególności dziczyzny. W związku z powyższym w 2018 r. w trakcie każdej kontroli sanitarnej sprawdzano pochodzenie mięsa, w szczególności dziczyzny oraz zagospodarowanie odpadów kat. 3. Ponadto przeprowadzono 4 kontrole targowisk wspólnie z pracownikami Inspektoratu Weterynaryjnego w Rzeszowie. W trakcie powyższych kontroli nie stwierdzono w obrocie dziczyzny niewiadomego pochodzenia, odnotowano natomiast przypadki niewłaściwego zagospodarowania odpadami kategorii 3.

Rys. 12. Znak ASF Afrykański Pomór Świń.

III. ODZIAŁ HIGIENY PRACY

Do zadań Oddziału Higieny Pracy w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

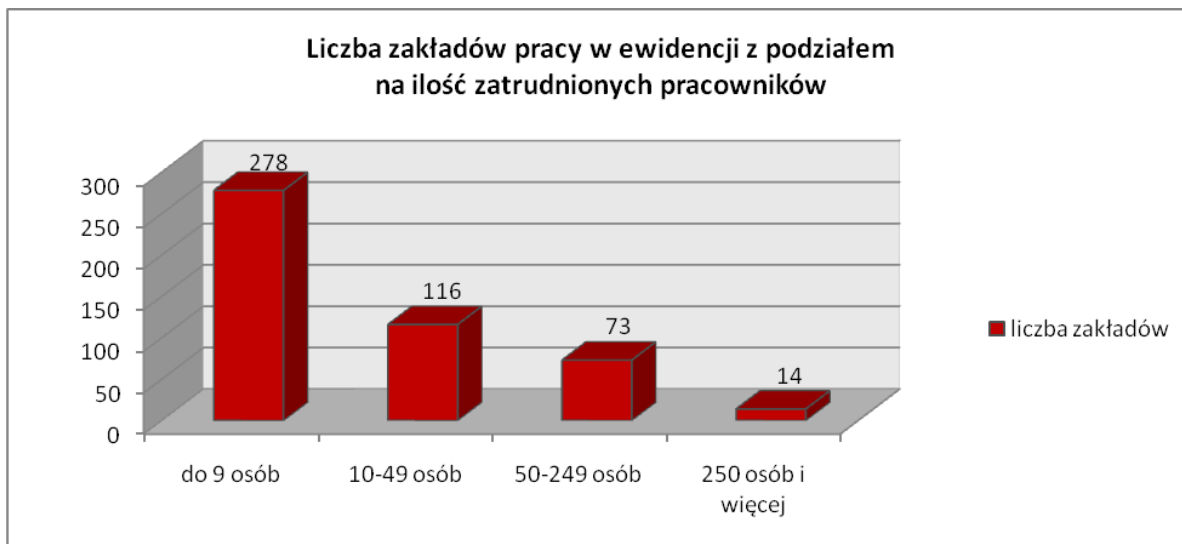
Działalność kontrolna obejmuje również zagadnienia dotyczące m.in. nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi, detergentami, prekursorami narkotyków grupy 2 i 3, produktami biobójczymi, czynnikami biologicznymi i rakotwórczymi występującymi w środowisku pracy oraz realizacji zakazu wprowadzania do obrotu produktów co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi.

3.1. Nadzór nad obiektami znajdującymi się w ewidencji

Zgodnie z wytycznymi GIS (Głównego Inspektora Sanitarnego) na 2018 rok, nadzór w dziedzinie higieny pracy był prowadzony głównie w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy, postępowań administracyjnych dotyczących chorób zawodowych, nadzoru nad warunkami pracy oraz wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami, przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, nadzoru nad produktami biobójczymi i detergentami oraz prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3. Sprawowanie skutecznego nadzoru w zakresie egzekwowania przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych oraz prowadzenie działań administracyjnoprawnych w trybie obowiązujących przepisów mając na celu znaczne zmniejszenie dostępności tych produktów.

W 2018 roku w ewidencji obiektów na terenie miasta Rzeszowa pozostających pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy było 481 zakładów, z których skontrolowano 264, zatrudniające 21 561 osób.

W nadzorze z zakresu higieny pracy znajdują się również duże zakłady pracy zatrudniające 250 i więcej osób. Takie obiekty wymagają większej ilości czasu na przeprowadzenie kontroli a tematyka występujących w nich zagadnień jest bardzo różnorodna, obejmująca zagadnienia nie tylko z zakresu higieny pracy, lecz również dotyczy pozostałych zagadnień będących w zakresie Inspekcji Sanitarnej.

Wyk. 7. Liczba zakładów pracy w ewidencji z podziałem na ilość zatrudnionych pracowników w Rzeszowie w 2018 roku.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2018 roku przeprowadzonych zostało 342 kontrole w wyniku których wydano 90 decyzji administracyjnych, 5 upomnień oraz nałożono 1 mandat karny za zły stan sanitarno-higieniczny oraz nałożono 5 kar pieniężnych na kwotę 17 840 złotych.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień z zakresu higieny pracy należały:

- zapewnienie stosowania niebezpiecznych preparatów chemicznych w odpowiednio oznakowanych pojemnikach, które nie mają cech opakowań służących do środków spożywczych,
- sporządzenie instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych ze stosowaniem niebezpiecznych chemikaliów,
- przedłożenie do wglądu procedury działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w miejscu stosowania czynnika chemicznego stwarzającego zagrożenie wypadku lub awarii,
- zapewnienie pracownikom w pomieszczeniu szatni miejsca do siedzenia,
- zły stan techniczny powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach produkcyjnych oraz w pomieszczeniach sanitarno- higienicznych,
- zły stan wyposażenia pomieszczeń higieniczno – sanitarnych dla pracowników, tj. wyposażenie brudne, zniszczone, z ubytkami farby czy okleiny,
- brak oceny ryzyka na zajmowanych stanowiskach pracy, jak również brak oceny ryzyka zawodowego uwzględniającą obecne zmienione warunki pracy, uzupełnionej np. o narażenie stwarzane przez stosowane chemikalia powodujące poważne oparzenia skóry i uszkodzenie oczu,

- brak dokumentu potwierdzającego zapoznanie pracowników z dokonaną oceną ryzyka zawodowego,
- brak aktualnej i udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na niebezpieczne czynniki chemiczne stwarzającego zagrożenie, oraz nie uwzględnianie w dokonanej ocenie informacji dotyczących rodzaju, poziomu i czasu trwania narażenia na czynnik chemiczny oraz efektów działań zapobiegawczych, które zostały podjęte, aby ograniczyć ryzyko zawodowe do minimum,
- brak natrysku ratunkowego (prysznic bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku (prysznic) do przemywania oczu nie dalej niż 20 m w linii poziomej od stanowisk, na których występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi,
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji niebezpiecznych oraz ich kart charakterystyki,
- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (natężenie hałasu, stężenie związków toksycznych, stężenia zapylenia, wskaźników mikroklimatu gorącego, natężenia drgań mechanicznych o ogólnym działaniu na organizm człowieka, związków toksycznych występujące w procesie produkcyjnym) przeprowadzonych przez laboratorium uprawnione do wykonania pomiarów,
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy oraz karty badań i pomiarów,
- nie zapewnienie dostatecznego natężenie oświetlenia światłem elektrycznym oraz dostosowania wartości współczynnika równomierności oświetlenia do wielkości zgodnych z wymogami normy PN-EN 12464-1:2012,
- nie informowanie pracowników narażonych na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych oraz nie udostępnianie im tych wyników.

Usunięcie powyższych nieprawidłowości nakazano w drodze decyzji administracyjnych.

W 18 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości wynikające z przekroczeń normatywów higienicznych na stanowiskach pracy. Ustalono, że w 2018 r. 840 pracowników wykonywało pracę w nadmiernym hałasie, 70 pracowników pracowało w warunkach przekroczenia normatywów drgań mechanicznych działających na organizm pracownika ogólnie i miejscowo, 70 osób w przekroczeniu normatywów substancji

chemicznych, 3 osoby pracowały w przekroczeniach wskaźników mikroklimatu gorącego zaś 8 osób w oświetleniu niezgodnym z normą. W nadzorowanych obiektach zapylenie na stanowiskach pracy nie przekracza normatywów higienicznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano decyzje administracyjne, nakazujące obniżenie przekroczeń normatywów higienicznych do wartości określonych normą, aby nie zagrażały zdrowiu pracowników. Dotyczyły one m.in.:

- obniżenia poziomu ekspozycji na hałas odniesiony do 8 - godzinnego dobowego wymiaru czasu pracy na jaki narażeni są pracownicy m. in. na stanowiskach pracy ślusarz, ślusarz-spawacz,
- obniżenia wartości NDS manganu i jego związków nieorganicznych (frakcja respirabilna) na stanowisku pracy: specjalista ds. reklam, spawacz, ślusarz-spawacz oraz spawacz do wielkości określonej przepisami, które określają maksymalną dopuszczalną wartość tego wskaźnika ($0,05 \text{ mg/m}^3$),
- obniżenia do wielkości określonej przepisami drgania działające na organizm człowieka przez kończyny górne, charakteryzowane ekspozycją dzienną, wyrażoną w postaci równoważnej energetycznie dla 8 godzin działania sumy wektorowej skutecznych, skorygowanych częstotliwościowo przyspieszeń drgań, wyznaczonych dla trzech składowych kierunkowych (a_{hwx} , a_{hwy} , a_{hwz}), na stanowiskach pracy zaczyszczacz, wybijacz,
- obniżenia do wielkości określonej przepisami drgania ogólne charakteryzowane przez wartość ekspozycji dziennej równoważnej dla 8 godzin dominującego przyspieszenia drgań ogólnych na stanowisku pracy: operator wózka widłowego,
- obniżenia wartości czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (mikroklimat gorący), tj. wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT, który na stanowisku pracy: kucharz, pomoc kuchenna przekracza wartość dopuszczalną,
- obniżenia wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) manganu dla frakcji respirabilnej na stanowisku: ślusarz-spawacz,
- obniżenia wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) tlenku węgla na stanowiskach pracy: ślusarz-spawacz.

Wyegzekwowano poprawę warunków pracy poprzez obniżenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu dla 16 osób, najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) związków toksycznych – dla 9 osób, najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) zapylenia – 17 osób, drgań mechanicznych działających na organizm pracownika ogólnie i miejscowo – 8 osób oraz wyegzekwowano poprawę warunków oświetlenia na stanowiskach

pracy – dla 8 osób. Na stanowiskach pracy, gdzie warunki technologiczne i techniczne nie pozwoliły na całkowite usunięcie przekroczeń natężenia hałasu, nakazano zaopatrzenie pracowników w odpowiednio dobrane ochronniki słuchu oraz wydawano decyzje nakazujące opracowanie i zastosowanie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas w środowisku pracy.

Na terenie miasta Rzeszowa wielu pracowników w swoim środowisku pracy narażonych było na kontakt z różnymi szkodliwymi czynnikami biologicznymi, mogącymi być przyczyną zakażenia, alergii (uczulenia) lub zatrucia. Ze względu na stopień zagrożenia czynniki biologiczne dzielone się na 4 grupy, a podstawą podziału są ich właściwości zakaźne. Kryteriami zaklasyfikowania czynników biologicznych do poszczególnych grup zagrożenia są zdolność do wywoływania choroby u człowieka oraz ciężkości jej przebiegu, możliwość rozprzestrzenienia się choroby w populacji, możliwość zastosowania skutecznej profilaktyki i leczenia. Na terenie miasta Rzeszowie występują czynniki biologiczne zaliczane do kategorii 2 i 3, a zakładami, w których występują, są m.in. zakłady produkujące żywność, jednostki ochrony zdrowia, zakłady gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków oraz archiwa, biblioteki, pływalnie.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień z zakresu nadzoru nad czynnikami biologicznymi na stanowiskach pracy należały:

- sporządzenie oceny ryzyka zawodowego w narażeniu na czynniki biologiczne (zawierającą pełny wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czasu trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego),
- założenie rejestru prac, przy wykonywaniu których pracownicy narażeni są na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia,
- założenie rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia,
- wycofanie z obrotu produktu (obroza owadobójcza dla psów), zawierającego substancje czynne ze względu na brak aktualnego pozwolenia.

W 2018 roku na terenie miasta Rzeszowa przeprowadzono 134 kontrole w zakładach, w których zatrudnionych było 7204 osoby narażone na działanie czynników biologicznych kategorii 2 i 3. Najczęściej stwierdzanym uchybieniem podczas przeprowadzanych kontroli był brak udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, uwzględniającej narażenie pracowników na czynniki biologiczne oraz niezapoznanie pracowników z ww. oceną ryzyka zawodowego.

W 2018 roku na terenie miasta Rzeszowa w narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało 1572 osób w 25 zakładach. Czynniki rakotwórczymi, które występowały w zakładach pracy na terenie miasta Rzeszowa były m.in. promieniowanie jonizujące, formaldehyd, bromian potasu, fenol, fuksyna zasadowa, tioacetamid, tlenek arsenu, chloramfenikol, acetamid, azydek sodu, chlorek benzylu, chlorek dimetylosulfamou, chloroform, związki chromu (VI), 1,2-dwuchloroetan, bromian potasu, epichlorohydryna, tlenek etylenu.

W ramach prowadzonego nadzoru, prowadzono również kontrole nad pracami podczas usuwania wyrobów zawierających włókna azbestu z budynków mieszkalnych, gospodarczych oraz użyteczności publicznej.

Przeprowadzone kontrole realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało wykazały nieprawidłowości:

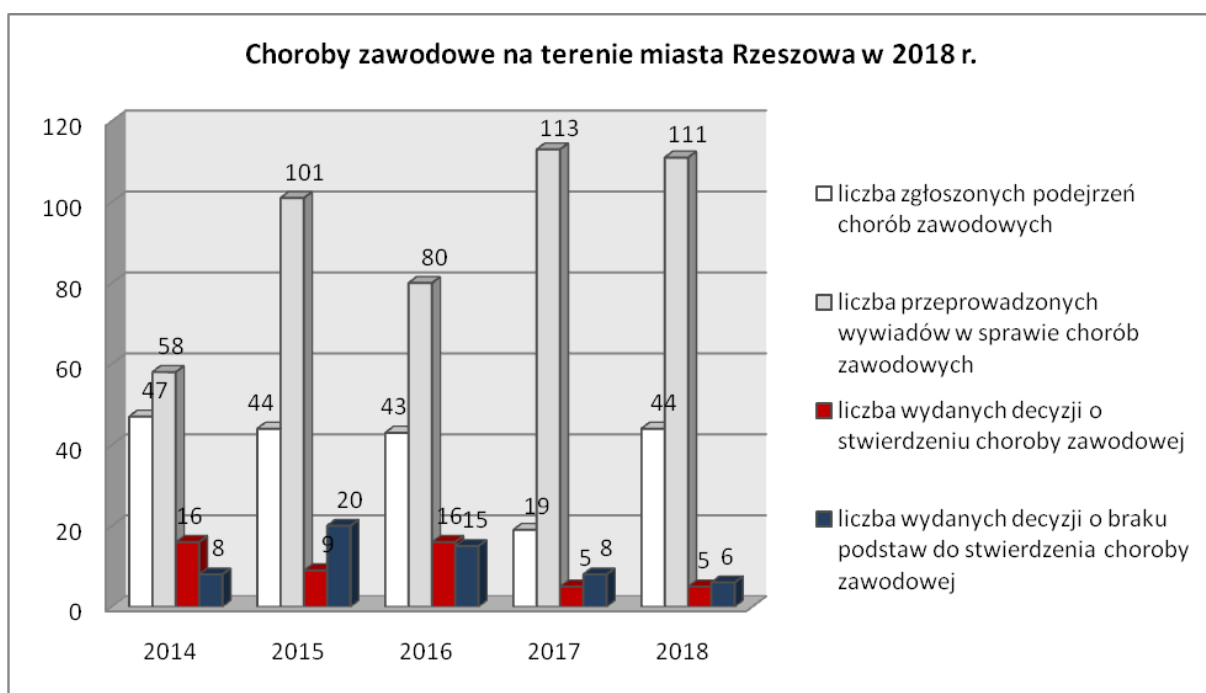
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przekazania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W 2018 roku do Oddziału Higieny Pracy wpłynęło 13 skarg dotyczących funkcjonowania zakładów pracy mieszczących się na terenie Rzeszowa. Dotyczyły one m. in. złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy, szatni oraz jadalni, jak również niewłaściwych warunków pracy (braku szatni, środków ochrony indywidualnej, odzieży roboczej, opracowania oceny ryzyka zawodowego, panującej zbyt wysokiej temperatury na stanowiskach pracy) w zakresie braku ustalonego w porozumieniu z lekarzem wykazu wyposażenia apteczki pierwszej pomocy, braku przeszkolenia pracowników w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, braku instrukcji udzielania pierwszej pomocy. Odnotowywano również skargi dotyczące uciążliwości związanych z występowaniem grzybów i pleśni w pomieszczeniach pracy, braku wstępnych i okresowych badań lekarskich

pracowników oraz uciążliwości hałasowych pochodzących od funkcjonujących zakładów pracy, oznakowane mydła, jako detergentu. Pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili w tych sprawach kontrole, w wyniku których potwierdziło się 8 zgłoszeń nieprawidłowości (sprawa w toku). W przypadku pozostałych skarg nie znaleziono podstaw do podjęcia działań w tym zakresie.

3.2. Choroby zawodowe

Praca w narażeniu zawodowym, tj. w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, występującymi w środowisku pracy, a także sposób wykonywania pracy, może w konsekwencji prowadzić do wystąpienia u pracowników chorób zawodowych. W roku 2018 z terenu miasta Rzeszowa zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie 44 podejrzenia chorób zawodowych. Pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili na terenie miasta Rzeszowa 111 dochodzeń w związku ze zgłoszonymi podejrzeniami w sprawach chorób zawodowych. W wyniku prowadzonego postępowania wydano 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową oraz 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (pozostałe postępowania są w toku).

Wyk. 8. Choroby zawodowe na terenie miasta Rzeszowa w 2018 r.

Stwierdzone choroby zawodowe dotyczyły następujących schorzeń:

- pylice płuc: pylica krzemowa - u 1 osoby,
- choroby skóry: kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia - u 1 osoby,

- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka - u 1 osoby oraz zespół rowka nerwu łokciowego – u 1 osoby,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowanego hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz – u 1 osoby,
- nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: rak płuca, rak oskrzela – u 1 osoby.

Decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej dotyczyły chorób:

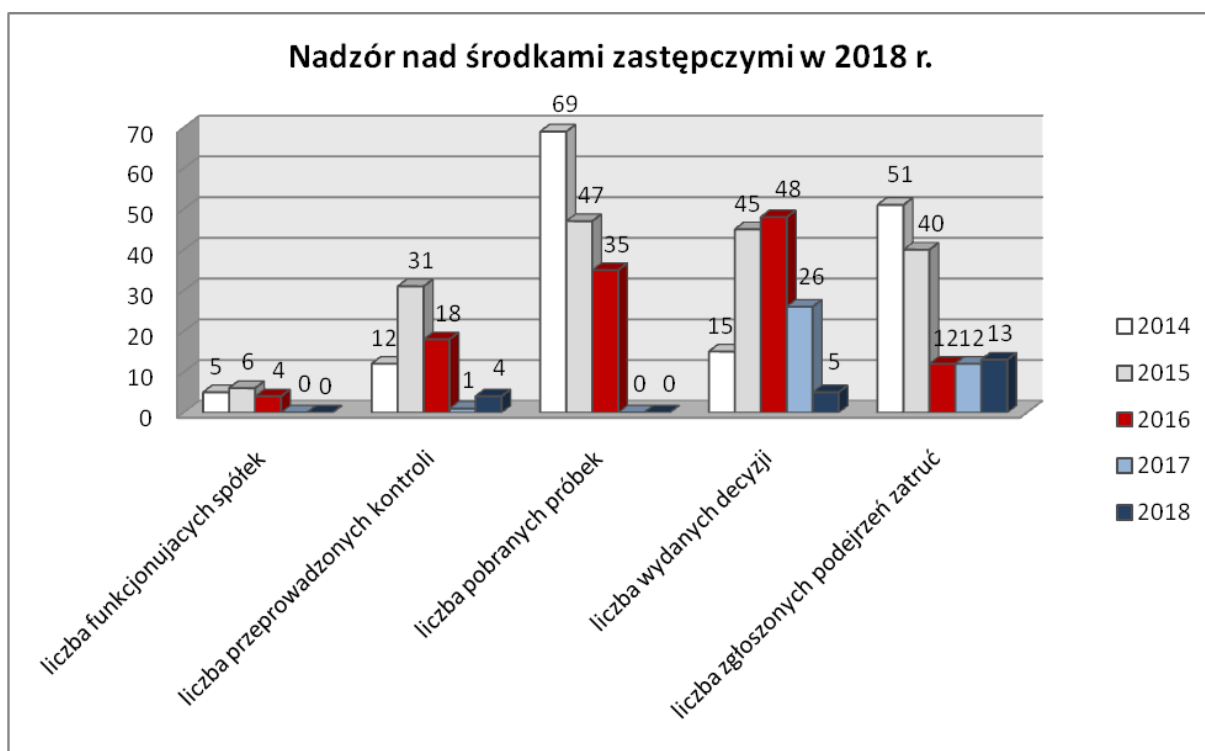
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka - u 1 osoby oraz zespół rowka nerwu łokciowego – u 1 osoby,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo – nerwowego spowodowanego hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz – u 2 osób,
- nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: rak płuca, rak oskrzela – u 1 osoby,
- zespół wibracyjny: postać mieszana – u 1 osoby,
- zespół wibracyjny: postać naczyniowo-nerwowa – u 1 osoby,
- choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi: alergiczne zapalenie spojówek – u 1 osoby.

3.3. Nadzór nad środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie prowadzi wspólnie z organami policji monitoring rynku substancji psychoaktywnych. Prowadzenie działań rozpoznawczych i czynności kontrolnych ma na celu identyfikację podmiotów, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że wytwarzają lub wprowadzają do obrotu te środki. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie prowadzi działania edukacyjne

i szkoleniowe dotyczące strategii rozwiązywania problemów wynikających z używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie monitoruje sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych., zbiera i analizuje dane statystyczne dotyczące przypadków zatruc tymi środkami. W 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa nie funkcjonował żaden sklep, który wprowadzał do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne. W 2018 roku przeprowadzono 4 kontrole obiektów, w których zachodziło podejrzenie o możliwości wprowadzania do obrotu środków zastępczych. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że w żadnym z wymienionych punktów handlowych nie jest prowadzona działalność polegająca na wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Wyk. 9. Nadzór nad środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie miasta Rzeszowa w 2018 r.

W 2018 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie zgłoszono 3 przypadki podejrzeń zatruc środkami zastępczymi w przedziale wiekowym 15 – 33 lata. Po przeprowadzeniu wywiadów z tymi osobami nie uzyskano informacji, skąd mieli „dopalacze”. Większość z nich nie ujawniła źródła nabycia środków zastępczych, zasłaniając się niewiedzą. W dwóch przypadkach młodociani zeznali, że zostali poczęstowani papierosem od nieznaomej osoby.

Fot. 4. Opakowanie jednego z środków zastępczych.

W 2018 roku odnotowano, także zgłoszenie zatrucia środkiem zastępczym, w wyniku którego nastąpił zgon 18 letniego mężczyzny. Zgon nastąpił po zażyciu produktu zawierającego alfa PIHP (alfapirolidynoisoheksanofenon) - substancji ujętej pod poz. 23 nr 3 w wykazie nowych substancji psychoaktywnych rozporządzenia z dnia 17.08.2018 r. Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz.U. z 2018 poz. 1591), więc brak podstaw prawnych do wszczęcia przez tut. Inspektora postępowania w tej sprawie na podstawie art. 44 c ustawy o przeciwdziałaniu narkomani. (Dz.U. z 2018 r., poz.1030 i 1490).

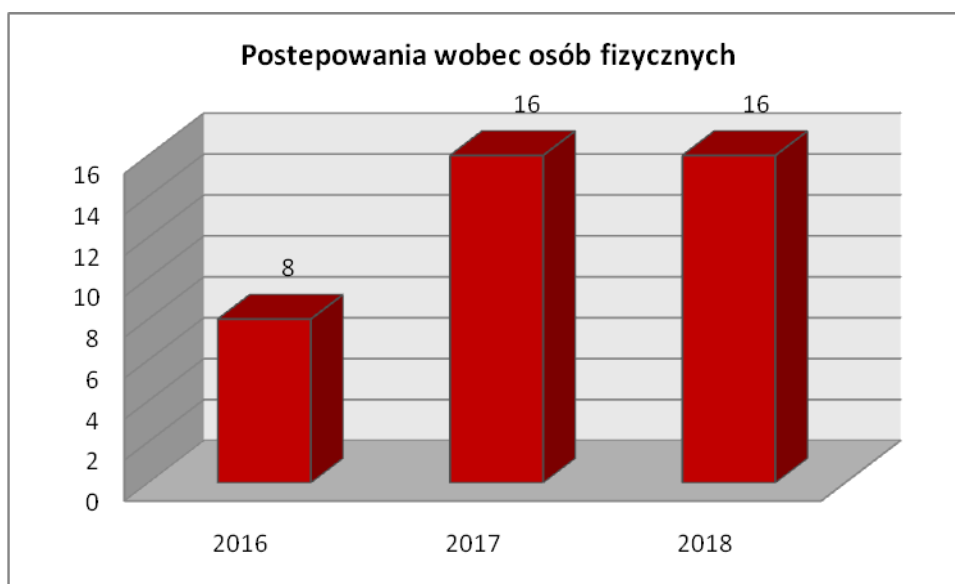
Działania PPIS w zakresie nadzoru nad zakazem wprowadzania do obrotu środków zastępczych obejmowały także, przesłuchanie w charakterze świadka osadzonego, przebywającego w Zakładzie Karnym w Rzeszowie. Przesłuchanie odbyło się na wniosek PPIS w Goleniowie.

W wyniku prowadzonego postępowania administracyjnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wydaje w tych sprawach decyzje:

- zakazujące wytwarzania/wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych;
- o zabezpieczeniu zatrzymanych produktów, co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi;
- zakazujące wprowadzania do obrotu tych produktów;

- orzekające o przepadku na rzecz Skarbu Państwa oraz o zniszczeniu na koszt strony zatrzymanych produktów;
- nakładające kary pieniężne za wprowadzanie do obrotu tych produktów.

W roku 2018 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, wydał 7 decyzji, w tym 4 decyzje dotyczące opłat za czynności kontrolne związane z prowadzonym nadzorem nad środkami zastępczymi oraz 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu produktów, co do których zachodziło podejrzenie, że są środkami zastępczymi oraz orzekające o ich zniszczeniu, a jedna decyzja dotyczyła umorzenia postępowania. Decyzje te zostały wydane po otrzymaniu wyników badań produktów zabezpieczonych w poprzednich latach.

Wyk.10. Liczba postępowań wobec osób fizycznych w latach 2016 -2018 na terenie miasta Rzeszowa.

Działania PPIS w Rzeszowie w zakresie nadzoru nad zakazem wprowadzania do obrotu środków zastępczych obejmują także prowadzenie postępowań wobec osób fizycznych nie przestrzegających ww. zakazu. Ogółem 40 sprawy są w toku (w 2018 r. roku do PPIS w Rzeszowie wpłynęło 16 spraw, w 2017 r. wpłynęło 16 spraw, a w 2016 r. - 8 spraw). Sprawy te wymagają uzupełnienia przez policję lub prokuraturę dokumentacji w postaci: ustalenia adresu osoby wprowadzającej do obrotu zabronione substancje, wyników badań zabezpieczonych produktów.

IV. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

Pracownicy oddziału higieny komunalnej kontrolują pod względem sanitarno-higienicznym obiekty użyteczności publicznej do których należą: hotele, domy pomocy społecznej, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuazu, dworce autobusowe, pływalnie kryte oraz odkryte oparte na wodzie wodociągowej, miejsca wykorzystywane do kąpieli oraz ustępy publiczne.

W ramach nadzoru nad wodociągami kontrolowane są stacje uzdatniania wody, pobierane próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz wydawane oceny o jakości wody do spożycia. Ponadto pobierano do badania wodę z nadzorowanych pływalni oraz z miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Pracownicy OHK biorą też udział we wspólnych oględzinach z pracownikami administracji osiedli oraz strażą miejską, które związane są z interwencjami mieszkańców na niewłaściwy stan sanitarny i porządkowy nieruchomości.

4.1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie na terenie miasta Rzeszowa nadzoruje 5 urządzeń dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Są to następujące obiekty:

- wodociąg Rzeszów, którego właścicielem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Rzeszowie sp. z o.o., ul. Naruszewicza 18,
- wodociąg Rzeszów-Budziwój jest własnością Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „EKO-STRUG” w Tyczynie, ul. Kościuszki 6,
- wodociąg Rzeszów- Bzianka, podlegający Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji w Świlczy,
- wodociąg Szpitala Wojewódzkiego nr 2 im. Św. Królowej Jadwigi, ul. Lwowska 60,
- wodociąg Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów, ul. Powstańców Śląskich 4.

W zakresie poprawy stanu technicznego na wodociąg Rzeszów-Budziwój została wydana decyzja z terminem realizacji do 31 marca 2019 r.

Fot. 5-6. Elementy instalacji w stacji uzdatniania wody należącego do MPWiK w Rzeszowie.

Jakość wody z tych wodociągów w zakresie bakteriologicznym oraz fizykochemicznym nie budzi zastrzeżeń. Po każdorazowym badaniu wody zostaje wydana ocena okresowa jakości wody. tzw. ocena obszarowa obejmująca rok 2018 zostanie wydana w terminie do końca I kwartału b.r.

4.2. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej

4.2.1. Kąpieliska

W sezonie letnim 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie na terenie miasta Rzeszowa nadzorował 1 kąpielisko w Rzeszowie przy ul. Kwiatkowskiego. Po przeprowadzonej kontroli stanu sanitarnego nie stwierdzono uchybień w zakresie utrzymania czystości i porządku.

Fot. 7. Kąpielisko w Rzeszowie przy ul. Kwiatkowskiego.

Plaże przy miejscu wykorzystywanym do kąpielii były na bieżąco sprzątane. Zapewniona była odpowiednia ilość koszy na odpady komunalne, które były opróżniane codziennie. Strefy do kąpielii były wyznaczone i trwale oznakowane, strzeżone przez ratowników. Zapewnione były również sanitariaty (3 kabiny ustępowe typu TOI-TOI), przebieralnie (damska i męska), hangar, w którym przechowywany jest sprzęt do pływania (kajaki, rowerki wodne). W widocznym miejscu umieszczony był regulamin obiektu oraz tablica informacyjna zawierająca dane zgodne z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28.04.2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii (Dz. U. Nr 91, poz. 527).

Organizator tego obiektu – Rzeszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rzeszowie, ul. Jałowego 23A, pobrał 1 próbkę wody przed otwarciem sezonu kąpielowego oraz 3 próbki w czasie trwania sezonu. Na podstawie okazanych wyników jakości wody oraz nadzoru wizualnego wydano 4 bieżące oceny stwierdzające, że woda przeznaczona do kąpielii w nadzorowanym obiekcie odpowiada wymogom zawartym w Załączniku nr 1 część A do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. Nr 86, poz. 478). Interwencji na stan sanitarny tego obiektu nie odnotowano.

4.2.2. Baseny kąpielowe

W 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie nadzorował 8 krytych pływalni oraz 1 odkrytą. Przeprowadzono 7 kontroli stanu sanitarnego. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów sanitarno- higienicznych.

Odkryta pływalnia ROSIR w Rzeszowie przy ul. Jałowego 23A została oddana do użytku w maju br.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9.11.2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016) właściciele lub zarządcy pływalni mają obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej nad jakością wody basenowej. Kontrola ta obejmuje bieżącą obserwację wody, monitoring parametrów fizycznych wody (prowadzony co 4 godziny) oraz pobór prób wody przez akredytowane laboratorium zgodnie z harmonogramem ustalonym z PPIS w Rzeszowie.

Fot.8-10. Odkryta pływalnia ROSiR.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie po analizie kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właścicieli pływalni, a także wyników badań wody basenowej wykonanych z nadzoru sanitarnego, dokonał zbiorczej rocznej oceny wody w pływalniach na terenie miasta Rzeszowa. Oceny te były pozytywne.

4.2.3. Ustępy publiczne

W 2018 r. w tej grupie nadzorowano 85 obiektów, w tym 19 ustępów stałych – skanalizowanych oraz 66 tymczasowych – nieskanalizowanych.

4.2.4. Domy Pomocy Społecznej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w 2018 r. nadzorował 6 obiektów, w których przeprowadzono 2 kontrole. Były to kontrole sprawdzające 2 decyzji:

- na Dom Pomocy Społecznej w Rzeszowie przy ul. Sucharskiego – na odmalowanie brudnych ścian w pokojach mieszkalnych oraz łazienkach do 31.03.2018 r. – została wykonana,
- na Dom Pomocy Społecznej w Rzeszowie przy ul. Łabędziej – na odmalowanie brudnych ścian w pokojach mieszkalnych oraz łazienkach w terminie do 31.03.2018r. - została wykonana.

4.2.5. Noclegownie

Na terenie miasta Rzeszowa pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie znajduje się schronisko dla bezdomnych mężczyzn w Rzeszowie, ul. Jana Styki 21 oraz Dom Samotnej Matki i Interwencji Kryzysowej w Rzeszowie, ul. Ks. Sondej. W 2018 r. w w/w obiektach nie przeprowadzono kontroli sanitarnych.

4.2.6. Hotele

W mieście Rzeszowie PPIS w Rzeszowie nadzoruje 32 obiekty hotelarskie, w których przeprowadzono 2 kontrole.

Fot. 11. Hotel Zimowit w Rzeszowie, al. Armii Krajowej 4a.

4.2.7. Inne obiekty w których świadczone są usługi hotelarskie

W tej grupie nadzorowane są 22 obiekty, w których przeprowadzono 12 kontroli, nałożono 1 mandat karny na kwotę 400 zł. oraz wydano 1 decyzję na odnowienie ścian w pokojach gościnnych. Decyzja została wykonana, stan sanitarny uległ poprawie.

4.2.8. Zakłady fryzjerskie, fryzjersko-kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej, tatuażu (417 obiektów), przeprowadzono 297 kontrole sanitarne. Po przeprowadzonych kontrolach w tych obiektach wydano 47 decyzji, które dotyczyły:

- odnowienia brudnych, z odpryskami farby ścian w pomieszczeniach usługowych zakładu,
- zapewnienia środków kosmetycznych oraz narzędzi jednorazowego użytku naruszających ciągłość tkanek o aktualnych terminach ważności,
- zainstalowania umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz odprowadzeniem ścieków do kanalizacji przy stanowisku świadczenia usług,
- zapewnienia sterylnych narzędzi i sprzętu używanych podczas świadczenia usług oraz okazania umowy zawartej z podmiotem sterylizującym narzędzia i sprzęt,
- zapewnienia prawidłowego postępowania z odpadami niebezpiecznymi,
- opracowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi przy świadczeniu usług,
- zapewnić wyposażenie zakładu o powierzchniach gładkich, zmywalnych i odpornych na wilgoć i środki dezynfekcyjne,
- zapewnienia higienicznego przechowywania odzieży wierzchniej i roboczej pracowników.

W 2018 r. nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 1600 zł. za:

- brak sterylnych narzędzi wielokrotnego użytku,
- wielokrotne stosowanie sprzętu jednorazowego użytku,
- niewłaściwe przechowywanie czystych i zdezynfekowanych narzędzi do świadczenia usług.

4.2.9. Tereny rekreacyjno-spacerowe

W 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa nadzorowano 19 terenów rekreacyjnych:

- Park Kultury i Wypoczynku nad Wisłokiem przy ul. Bulwarowej,
- Park Jedności Polonii z Macierzą, ul. Ciepłińskiego,
- Park Miejski im. Solidarności przy ul. Dąbrowskiego,
- Park Inwalidów Wojennych przy ul. Dominikańskiej,

- Park Sybiraków przy ul. Ofiar Katynia i Broniewskiego,
- Park Wypoczynku Czynnego przy ul. Powstańców Warszawy i Podwisłocze,
- Park Olszynki przy ul. Szopena,
- Park Papieski przy al. Sikorskiego i Armii Krajowej,
- Park im. Władysława Szafera – os. Słocina przy ul. Powstańców Śląskich i Paderewskiego,
- Rezerwat Lisia Góra,
- Teren nad Zalewem,
- Park na osiedlu Kmity przy ul. Wyspiańskiego,
- Ogródek Jordanowski przy ul. Unii Lubelskiej,
- Park Jędrzejowiczów pomiędzy ul. Partyzantów i Lubelską,
- Park przy miejscu wykorzystywanym do kąpielii ul. Kwiatkowskiego,
- Park MIŁOCIN w Rzeszowie,
- Park Błogosławionej Karoliny Kózki,
- Park przy ul. Bieckiej-Odrzykońskiej.

Fot. 12. Park Papieski w Rzeszowie.

4.2.10. Dworce PKP i PKS

PPIS w Rzeszowie na terenie miasta Rzeszowa nadzoruje 2 obiekty z tej grupy – dworzec główny PKS, dworzec główny PKP. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Wydano 1 decyzję na odnowienie koszy na odpadki na dworcu autobusowym w Rzeszowie przy ul. Grottgera, która została wykonana.

4.2.11. Cmentarze komunalne

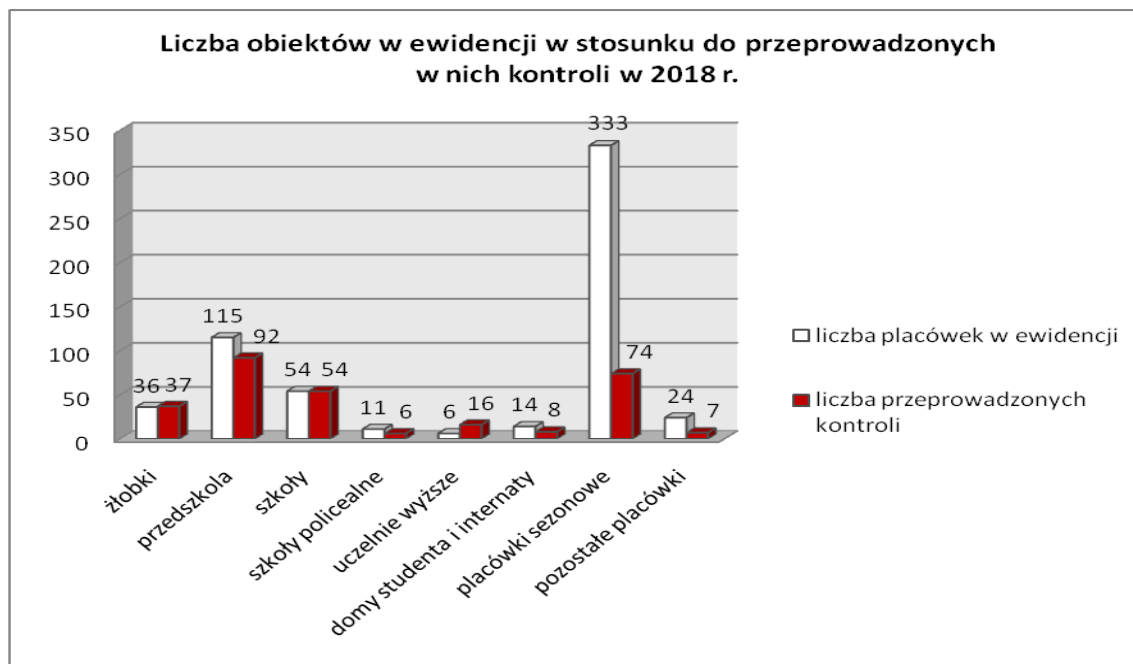
– 2 obiekty w ewidencji – przy ul. Cienistej oraz przy ul. Lwowskiej oraz inne cmentarze na terenie Rzeszowa. W 2018 r. przeprowadzono 6 kontroli.

Wyk. 11. Liczba obiektów użyteczności publicznej w 2018 r. na terenie miasta Rzeszowa.

V. ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2018 roku w ewidencji nadzoru pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 251 placówek stałych oraz 333 turnusy letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. Obiekty objęte nadzorem to: żłobki, przedszkola, szkoły funkcjonujące samodzielnie, zespoły szkół, szkoły wyższe, internaty, bursy, domy studenta, placówki wsparcia dziennego i inne.

Wyk. 12. Liczba obiektów w ewidencji w stosunku do przeprowadzonych kontroli w tych obiektach w 2018 r.

Pracownicy oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili w placówkach stałych i sezonowych 294 kontrole, w tym: 37 kontroli w żłobkach, 115 w przedszkolach, 54 w szkołach i zespołach szkół, 6 w szkołach policealnych, 6 na uczelniach wyższych, 14 w internatach i domach studenckich, 73 w obiektach sezonowych w ramach letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz 26 kontroli w pozostałych placówkach.

Po przeprowadzonych kontrolach uzyskano następujący obraz stanu sanitarno-technicznego.

5.1. Żłobki

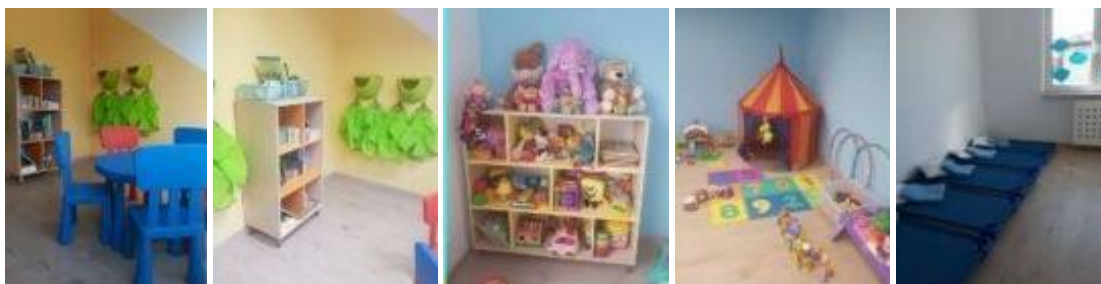
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w 2018 r. pełnił nadzór nad 37 żłobkami. Dziewięć placówek to żłobki samorządowe, natomiast 28 pozostałych to żłobki prywatne prowadzone przez osoby fizyczne.

W 2018 r. przeprowadzono w żłobkach 37 kontroli. W skontrolowanych placówkach przebywało 1778 dzieci w wieku do trzech lat.

Od kilku lat widać wzrost liczby nowych punktów opieki nad dziećmi do lat trzech, wynikający z ułatwienia w zakładaniu tego typu placówek oraz ciągle niewystarczającą liczbą miejsc dla dzieci w żłobkach już istniejących.

W roku 2018 na terenie Rzeszowa powstało 6 nowych prywatnych żłobków:

- żłobek „Entliczek Pentliczek”, ul. Sikorskiego,
- żłobek „Maluszkowo”, ul. Poznańska,
- żłobek „Piccolo”, ul. Dąbrowskiego,
- żłobek domowy „Pandzik”, ul. Wiosenna,
- żłobek „Słodkie Trole”, ul. Czackiego,
- żłobek „Bystrzaki III”, al. Rejtana.

Fot. 12-16. Domowy Żłobek "Pandzik" Wiosenna 2.

W skontrolowanych placówkach zapewnione były higieniczne warunki pobytu dzieci. Zabawki były czyste, nieszkodzone oraz posiadały wymagane certyfikaty. Mycie i dezynfekcja zabawek oraz wyposażenia odbywała się w sposób prawidłowy.

We wszystkich żłobkach zapewnione było wyżywienie w formie śniadań, obiadów dwudaniowych i podwieczorków. W żłobkach samorządowych posiłki te przygotowywane były na miejscu, natomiast w prywatnych korzystano z usług cateringowych.

W trakcie kontroli zwracano także uwagę na prawidłowe układanie jadłospisów. Udzielano instruktaży i wydawano zalecenia odnośnie prawidłowego żywienia dzieci w wieku żłobkowym. W trakcie kontroli pozostawiano w placówkach książeczki nt. „Żywienie dzieci w żłobkach” zawierające praktyczne wprowadzenie aktualnych norm i zaleceń opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie pod patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

5.2. Przedszkola

W Rzeszowie w 2018 roku pod nadzorem PPIS w Rzeszowie znajdowało się 115 przedszkoli (103 przedszkola funkcjonujące samodzielnie oraz 12 wchodzących w skład zespołów szkolno-przedszkolnych oraz zespołów szkół). W roku ubiegłym powstało 14 nowych prywatnych przedszkoli tj.: Niepubliczne Przedszkole „Wesołe Przedszkolaki”, ul. Lwowska; Niepubliczne Przedszkole Kraina Uśmiechu, ul. Zygmuntowska; Niepubliczne Przedszkole „Wesołe Przedszkolaki ze Słociny”, ul. Wieniawskiego; Niepubliczne Przedszkole „Tygrysek”, ul. Widokowa; Niepubliczne Przedszkole „Montessorii”, ul. Polna; Niepubliczne Przedszkole „Montessorii”, ul. Marusarzówny; Niepubliczne Przedszkole „Tygrysek”, ul. Reformacka; Niepubliczne Przedszkole „Ptasie Radio, ul. Langiewicza; Niepubliczne Przedszkole „Magiczny Świat Malucha”, ul. Polna; Przedszkole Maluszkowo 2, ul. Poznańska; Niepubliczne Przedszkole „Przystań Malucha”, ul. Nowe Wzgórze; Niepubliczne Przedszkole „Przyjaciele z Podwórka” – oddział III, ul Iwonicka; Niepubliczne Przedszkole „Entliczek Pentliczek”, ul. Sikorskiego; Niepubliczne Przedszkole „Szczęśliwe Smyki”, ul. Popiełuszki. Natomiast dwa przedszkola zostały zlikwidowane tj. Niepubliczne Przedszkole „Mali Eksperci” ul, Akacyjowa oraz Niepubliczne Przedszkole „Pinokio”, ul. Jałowcowa.

Fot.116-17. Niepubliczne przedszkole „Przystań Malucha” w Rzeszowie, ul. Nowe Wzgórze 2 - wnętrze.

Rys. 13. Niepubliczne przedszkole „Przystań Malucha” w Rzeszowie, ul. Nowe Wzgórze 2.

W 2018 r. przeprowadzono 54 kontroli w przedszkolach. W ich trakcie uwagę zwracano m. in. na warunki w jakich przechowywana jest pościel, dostosowanie stolików i krzeseł do wzrostu dzieci oraz mając na uwadze kształtowanie prawidłowych nawyków higieny jamy ustnej u dzieci szczególną uwagę zwracano na zapewnienie prawidłowych warunków do przechowywania indywidualnych szczoteczek i kubków. Zwracano także uwagę czy dzieci mają zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki podczas przebywania na placach zabaw oraz czy piaskownice są odpowiednio zabezpieczane przed zanieczyszczeniami a piasek systematycznie wymieniany.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. We wszystkich obiektach dzieci miały zapewnione właściwe warunki higieniczno-sanitarne. Wyposażenie, sale zabaw oraz pozostałe pomieszczenia były utrzymane w czystości i porządku oraz dobrym stanie sanitarno-technicznym.

W związku z odnotowanymi w 2017 r. przypadkami zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A w jednym z niepublicznych przedszkoli, pracownicy PSSE podczas przeprowadzanych kontroli nieustannie przypominali o konieczności stosowania środków dezynfekujących do rąk i powierzchni o spektrum działania nie tylko bakteriobójczym i grzybobójczym ale i wirusobójczym w ramach profilaktyki zapobiegania chorobom bakteryjnym i wirusowym. Zalecano stosowanie takich środków nie tylko w blokach żywienia ale także do przeprowadzania takiej dezynfekcji w salach zabaw dzieci a zwłaszcza stolików przy których dzieci spożywają posiłki oraz uczą się a także klamek, nocników,

klocków i innych zabawek wykonanych z materiałów, które można poddawać myciu i dezynfekcji. Ponadto higiena osobista personelu wyrażana poprzez regularne mycie rąk (zwłaszcza po wyjściu z ubikacji), przestrzeganie higieny produkcji żywności oraz właściwa temperatura dezynfekcji naczyń stołowych konsumentów może częściowo zmniejszyć ilość przypadków występowania tej groźnej choroby zwanej „chorobą brudnych rąk”.

We wszystkich placówkach prowadzone było żywienie dzieci. Posiłki były przygotowywane na miejscu lub dowożone przez firmy cateringowe. Jakość posiłków przygotowywanych we własnych blokach żywienia jest nieporównywalnie lepsza jakościowo i ilościowo od posiłków dowożonych, dlatego PPIS w Rzeszowie stoi na stanowisku, że najlepszym rozwiązaniem, z punktu widzenia zdrowia dzieci, są obiekty nauczania i wychowania posiadające własne bloki żywienia. Nie są one nastawione na zysk i mogą przygotowywać posiłki urozmaicone i o właściwej jakości zdrowotnej.

Fot. 17. Niepubliczne Przedszkole „Wesołe Przedszkolaki ze Słociny”, ul. Wieniawskiego 32a.

5.3. Szkoły

Pod nadzorem PPIS znajdowały się 54 szkoły, w tym szkoły funkcjonujące samodzielnie, zespoły szkolno-przedszkolne oraz zespoły szkół.

W 2018 r. powstały 3 nowe niepubliczne szkoły podstawowe tj.: Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Akademia Nauki”, Sikorskiego; Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Montessori”, Strażacka; Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Kraina Uśmiechu”, ul. Krakowska.

Kontrole sanitarne wykazały, że czystość i porządek w tych placówkach nie budził zastrzeżeń. Sanitariaty wyposażone były w niezbędne środki do utrzymania higieny osobistej tj. mydło i papier toaletowy a w większości szkół również w ręczniki papierowe lub suszarki.

Fot. 18. Niepubliczna szkoła podstawowa Montessori im. Pilota Pirxa w Rzeszowie, ul. Strażacka 54F/1 – sala lekcyjna.

W 2 szkołach wydano decyzje nakazujące poprawę warunków sanitarno-technicznych. Nakazy obejmowały doprowadzenie do należytego stanu parkiet w sali gimnastycznej, zapewnienia wentylacji grawitacyjnej oraz zapewniania ciepłej wody w toaletach. W 2 szkołach prowadzone są postępowania wszczęte w latach ubiegłych a nieukończone z powodu wniosków o przedłużanie terminu wykonania obowiązków spowodowane brakiem wystarczających środków finansowych na przeprowadzenie remontów tj. np. na malowanie ścian i sufitów, odnowienie parkietów, wymiany drzwi.

W trakcie kontroli zwracano uwagę na prawidłowe zestawienie stolików z krzeselkami oraz prawidłowe ich dostosowania do wzrostu uczniów. Przypominano także dyrektorom o systematycznym przeglądzie dostosowanych na początku roku szkolnego mebli do wzrostu uczniów także w trakcie trwania roku szkolnego. Ponieważ dzieci szybko rosną a zwłaszcza w klasach nauczania początkowego czasami istnieje konieczność wymiany stolika i krzeselka na wyższe już po kilku miesiącach nauki.

W 2018 r. przeprowadzono także ocenę obciążenia uczniów tornistrami i plecakami. Pomiaru dokonano w 16 oddziałach wśród 311 uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 w Rzeszowie, ul. Pelczara. Następnie obliczono normy obciążenia ciała ciężarem tornistra (za niską uznaje się jeśli ciężar plecaka nie przekracza 10% masy ciała ucznia oraz wysoką tj. do 15% masy ciała ucznia). Optymalną tj. 10% normę obciążenia ciężaru ciała wagą tornistra uzyskało 38 % uczniów, normę wysoką do wagi ciała uzyskało 43 % uczniów, natomiast u pozostałych 19 % badanych uczniów odnotowano wagę tornistra powyżej 15% masy ciała.

Zauważono, że na przekroczenie dopuszczalnej wagi tornistrów mają wpływ przede wszystkim: obciążenie podręcznikami i zeszytami z przedmiotów, które nie były ujęte w programie nauczania w danym dniu, noszenie dodatkowych słowników i książek, noszenie rzeczy niezwiązanych bezpośrednio z programem nauczania, takich jak: pamiętniki, albumy, zabawki, butelki z napojami, nieodpowiedni materiał, z którego został wykonany tornister lub plecak (waga pustego tornistra waha się od 0,5 do 2 kg), niewystarczający nadzór rodziców i opiekunów oraz nauczycieli nad zawartością tornistrów.

W szkołach, w których posiłki dla uczniów przygotowywane są na miejscu przeprowadzono kontrole bloków żywienia oraz oceny jadłospisów.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że posiłki przygotowywane były w higienicznych warunkach. Surowce i półprodukty wykorzystywane do przygotowania obiadów były prawidłowo przechowywane a ich termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości były aktualne. Posiłki przygotowywane były w higienicznych warunkach z zachowaniem zasad dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP.

W związku z powyższym nie nałożono mandatów karnych.

Dokonywano oceny jadłospisów tygodniowych na podstawie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Wymagano m. in. aby w każdym tygodniu podawana była porcja ryby, aby na przestrzeni tygodnia nie było więcej niż dwie potrawy smażone, by w każdym posiłku podawana była porcja owoców lub warzyw oraz każdego dnia była podana porcja z grupy mięso, jajo, orzechy lub nasiona roślin strączkowych.

Nieprawidłowości w ocenianych jadłospisach stwierdzono w 2 placówkach. Dotyczyły one niepodawania warzyw lub owocu w każdym posiłku oraz nieprawidłowo oznakowanego jadłospisu występującymi w posiłkach substancjami alergennymi. Za stwierdzoną nieprawidłowość została ukarana firma cateringowa dostarczająca posiłki do szkoły natomiast postępowanie administracyjne w drugiej placówce jest w toku.

W pozostałych placówkach ocena jadłospisów nie wykazała nieprawidłowości.

Żywienie dzieci i młodzieży w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego można uznać zatem za dobre.

Ponadto szkoły uczestniczyły w programach: „Owoce i warzywa w szkole”, „5 porcji warzyw, owoców lub soku”, „Szlanką mleka”. Warunki prowadzenia tych akcji oraz dystrybucja żywności odbywały się w sposób prawidłowy.

5.4. Szkoły policealne

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Rzeszowie znajdowało się 11 szkół policealnych. Przeprowadzono 6 kontroli w tych placówkach.

W 2018 r. powstały 3 nowe szkoły policealne tj.: Policealna Szkoła PROFESJA, ul. Piłsudskiego; Policealna Szkoła Wizażu i Stylizacji, ul. Śniadeckich; Policealna Szkoła dla Dorosłych ul. Reformacka.

Fot. 19. Policealna Szkoła Wizażu i Stylizacji w Rzeszowie, ul. Śniadeckich 15.

W 4 skontrolowanych szkołach słuchacze mieli zapewnione higieniczne warunki nauki. Ze względu na istniejące zagrożenie przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń w szkołach w których kształcą się słuchacze m. in. na kierunkach kosmetycznych i fryzjerskich szczególną uwagę zwracano na prawidłowość postępowania z narzędziami wielorazowego użytku wymagającymi dezynfekcji oraz sterylizacji oraz na aktualne procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych oraz upiększających podczas praktycznej nauki zawodu. Przeprowadzone kontrole w dwóch szkołach wykazały nieprawidłowości. Stwierdzono, że pracowniach kosmetycznych znajdują się otwarte lub po upływie terminu ważności pakiety z narzędziami wielorazowego użytku oraz sprzęt jednorazowego użytku (pilniki) nie jest stosowany zgodnie z jego przeznaczeniem. Za nieprawidłowości nałożono dwa mandaty karne oraz wydano decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości nadając im rygor natychmiastowej wykonalności. Kontrole sprawdzające wykazały usunięcie tych nieprawidłowości. Wszczęto także postępowanie administracyjne w sprawie opracowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi.

5.5. Placówki z pobytem całodobowym

Na terenie miasta Rzeszowa pod nadzorem PPIS w Rzeszowie funkcjonowało 14 placówek z pobytem całodobowym, do których zalicza się: 11 domów studenckich i 3 internaty. Przeprowadzone w tych placówkach kontrole wykazały, że stan sanitarno-higieniczny był dobry. Wyposażenie pokoi było w dobrym stanie technicznym.

Remonty tych placówek prowadzone są na bieżąco w miarę potrzeby oraz posiadanych środków finansowych. Większość z nich prowadzona jest w okresie wakacyjnym.

Mieszkańcy domów studenta oraz internatów mieli zapewnioną pościel, która była prana przez zewnętrzne firmy. Magazynowanie pościeli czystej było prawidłowe.

Wychowankowie internatów mieli zapewnione wyżywienie w formie śniadań, obiadów i kolacji, które przygotowywane było na miejscu z zachowaniem zasad dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP. Natomiast mieszkańcy domów studenta wyżywienie zapewniali sobie we własnym zakresie mając do dyspozycji kuchnie wraz z wyposażeniem mieszczące się na każdej kondygnacji w domach studenta oraz aneksy kuchenne w pokojach mieszkalnych wyposażone w zlewozmywak, lodówkę, blat roboczy, szafki, gdzie również można przygotować sobie prosty posiłek.

5.6. Szkoły wyższe

W Rzeszowie młodzież kształci się na 6 uczelniach wyższych. W roku akademickim 2018/2019 studiuje na nich około 38 400 studentów.

Pomieszczenia w których prowadzone były zajęcia utrzymane były w czystości i porządku. Sanitariaty wyposażone były w niezbędne środki higieny osobistej oraz bieżącą ciepłą i zimną wodę. Na jeden z budynków Uniwersytetu Rzeszowskiego wydano decyzję administracyjną nakazującą doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego podłogę w sali gimnastycznej, odnowić ściany i sufity w sali gimnastycznej, w pomieszczeniu z prysznicami oraz w toalecie a także wymienić zniszczone brodziki.

W pozostałych skontrolowanych budynkach uczelni wyższych stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

5.7. Wypoczynek letni i zimowy

Oprócz stałych placówek nauczania i wychowania pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowali również nadzór nad zapewnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych oraz wakacji.

Z dostępnych danych w elektronicznej bazie Podkarpackiego Kuratora Oświaty na terenie miasta Rzeszowa zarejestrowane były 333 turnusy (76 – w okresie zimowym i 257 – w okresie letnim). Skontrolowane zostały 73 turnusy, w których uczestniczyło łącznie 2468 dzieci i młodzieży.

Najbardziej popularną formą wypoczynku na terenie miasta Rzeszowa był wypoczynek w miejscu zamieszkania, a więc dla dzieci i młodzieży pozostających w czasie ferii czy wakacji w swoich domach. Ta forma wypoczynku stanowiła 98% wszystkich zgłoszonych turnusów. Przeprowadzone kontrole warunków sanitarno-higienicznych nie wykazały nieprawidłowości. Organizatorzy zapewнили uczestnikom dobre warunki pobytu, utrzymania higieny osobistej, dożywiania oraz prowadzenia zajęć rekreacyjnych. Wyżywienie na większości turnusów było zorganizowane w formie obiadów jedno- lub dwudaniowych. Dokonane oceny jadłospisów wykazały, że dzieci miały posiłki ułożone prawidłowo, urozmaicone.

Placówki sezonowe były właściwie przygotowane i zapewniały uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

VI. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, bierze udział w procesie inwestycyjnym na etapach: planistycznym, projektowym oraz odbiorowym przedsięwzięć znajdujących się na terenie Miasta Rzeszowa.

Celem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest zapewnienie na etapie planowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów, nie występowały zagrożenia i uciążliwości dla zdrowia i życia ludzi, a także środowiska naturalnego.

Stanowiska państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) należy:

- uzgadnianie i opiniowanie:
 - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy,
 - zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - dokumentacji projektowych dotyczących budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
 - planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- wyrażanie zgody na odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów,
- opiniowanie na etapie oceny oddziaływania na środowisko,
- udzielanie pisemnej odpowiedzi na zapytania interesantów w sprawach zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego,

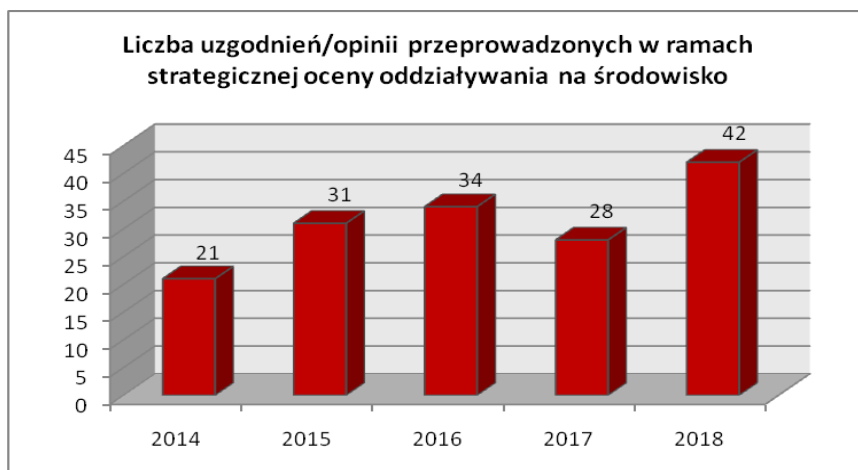
- wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej, przedsięwzięć realizowanych przy pomocy środków pochodzących z funduszy Unii europejskiej,
- udzielanie konsultacji i porad w sprawach z zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, bezpośrednio (przyjęcia interesantów) lub telefonicznie ze wskazaniem właściwych aktów prawnych.

W roku 2018 zaobserwowano zwiększone w stosunku do ubiegłych lat, działania w sferze gospodarki przestrzennej, które mają na celu wprowadzenie ładu przestrzennego na polu społecznym, gospodarczym i ekologicznym.

W roku sprawozdawczym w ramach planowania urbanistycznego, wydano 42 opinie i uzgodnienia w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- 11 dotyczyło wydania opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 7 dotyczyło wydania opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 23 dotyczyło uzgodnienia zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 2 dotyczyło uzgodnienia zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wszystkie opracowania przygotowywane były przez Biuro Rozwoju Miasta Rzeszowa i obejmowały sporządzanie nowych jak i zmianę istniejących dokumentów. Dotyczyły m.in. określenia sposobu zagospodarowania terenu, wprowadzenia rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych oraz zakazów i nakazów gwarantujących prawidłowe funkcjonowanie w celu ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego, w którym żyją ludzie.

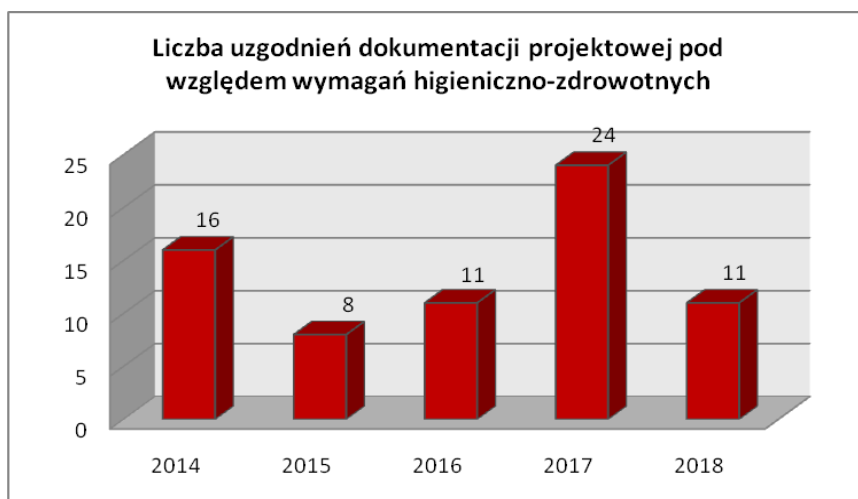
Wyk. 13. Liczba uzgodnień/opinii przeprowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, uzgadniał projekty budowlane i technologiczne tych inwestycji.

Opiniując dokumentację projektową szczególną uwagę zwracano na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, właściwą technologię, właściwe wyposażenie, prawidłowo zaprojektowaną wentylację i klimatyzację, warunki socjalno-sanitarne oraz zgodność zaprojektowania z obowiązującymi przepisami i normami.

Projekty dotyczyły m.in. przebudowy kliniki leczenia niepłodności przy ul. Podwisłocze, przebudowy bloku operacyjnego w Szpitalu Miejskim przy ul. Rycerskiej, przebudowy budynku na przedszkole przy ul. Langiewicza i ul. Strumykowej, adaptacji pomieszczeń na dział farmacji szpitalnej przy ul. Poniatowskiego oraz adaptacji pomieszczeń pod bar lub restaurację.

W sumie zaopiniowano pozytywnie 11 dokumentacji projektowych

Wyk. 14. Liczba uzgodnień dokumentacji projektowej pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych.

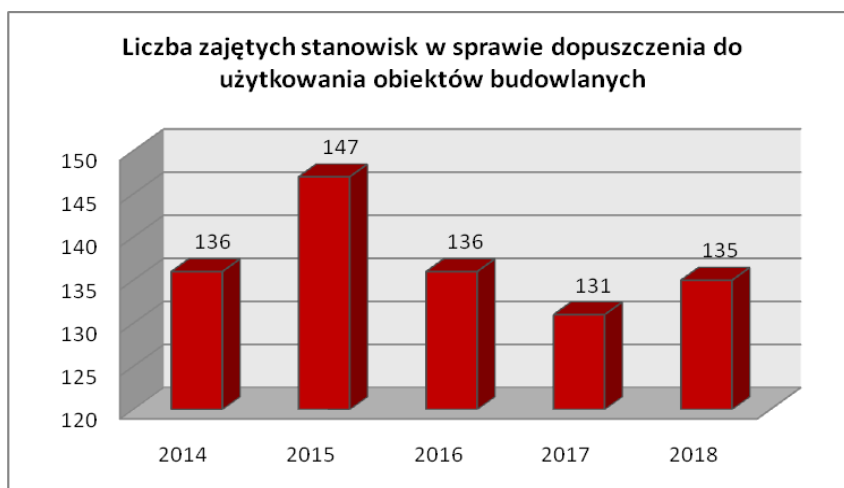
W ramach zadania nałożonego przez zapisy ustawy Prawo budowlane, tutejszy Inspektor zajął stanowisko w sprawie dopuszczenia do użytkowania 135 obiektów budowlanych.

Na tym etapie, sprawdzana jest zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym oraz obowiązującymi przepisami i normami. W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia. Wśród nich istotną rolę posiada odpowiednie wyposażenie i wykończenie pomieszczeń, zachowanie odpowiedniej wymiany powietrza w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt osób, właściwego oświetlenia itp.

Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w trakcie przeprowadzanych kontroli były niewłaściwe rozwiązania instalacji wentylacji w budynkach.

Po usunięciu nieprawidłowości, wszystkie sprawy związane z dopuszczeniem do użytkowania, zostały ostatecznie pozytywnie rozpatrzone.

Pośród większych obiektów przekazanych do użytkowania były: baseny otwarte Rzeszowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, instalacja termicznego przetwarzania z odzyskiem energii spółki PGE oraz instalacja do termicznego suszenia osadów ściekowych spółki MPGK przy ul. Ciepłowniczej w Rzeszowie, pawilon obsługi podróżnych (dworzec podmiejski) przy ul. Towarnickiego w Rzeszowie, rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 9, hotel przy ul. Podpromie oraz rozbudowa hotelu „Ferdynand” przy ul. Grottgera i „Villa Riviera” przy ul. Sikorskiego, rozbudowa Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, zakład kamieniarski przy ul. Morgowej, budynek dydaktyczny Wydziału Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej oraz szereg budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ulicy Warszawskiej, Architektów, Rymanowskiej, Strażackiej, Miłej, Grabskiego, Żmigrodzkiej, św. Kingi itp.

Wyk. 15. Liczba zajętych stanowisk w sprawie dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych.

Podsumowując rok 2018, należy stwierdzić, iż nowo powstające obiekty budowlane zaprojektowane były w sposób respektujący wymagania ochrony środowiska oraz w sposób zapewniający zachowanie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla pracowników.

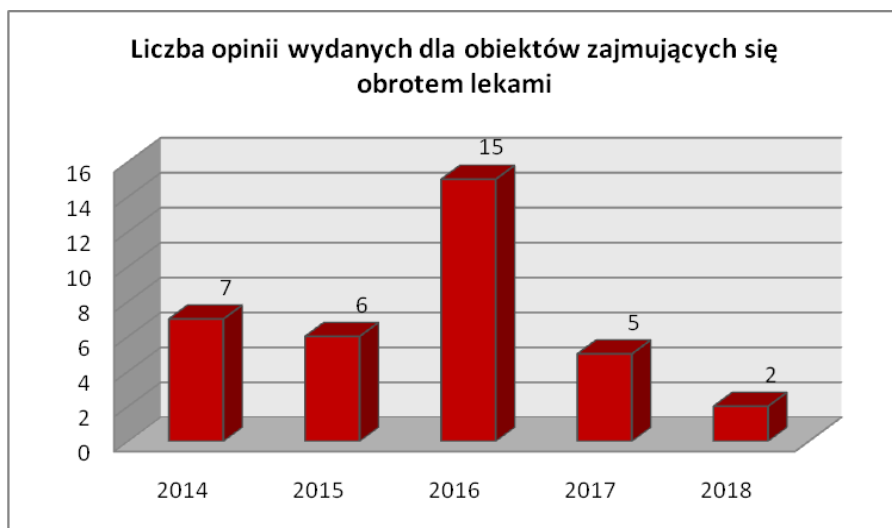
Fot. 20. Instalacja termicznego przetwarzania z odzyskiem energii spółki PGE przy ul. Ciepłowniczej.

Fot. 21. Budynek mieszkalny, wielorodzinny na osiedlu Słoneczne przy ul. św. Kingi.

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, wydał 3 opinie w formie decyzji w sprawie odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów i dotyczyły ona usytuowania wyrzutni terenowych dla parkingów wielostanowiskowych przy ul. Szewskiej, Olbrachta i Słoneczny Stok w Rzeszowie.

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny zajął 2 stanowiska w formie postanowienia dotyczących spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych przez lokale przeznaczone do prowadzenia w nich apteki ogólnodostępnej lub hurtowni farmaceutycznej oraz 1 zaświadczenia na podstawie art. 12 ust. 2 punkt 10 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym i policyjnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 2037).

Wyk. 16. Liczba opinii wydanych dla obiektów zajmujących się obrotem lekami.

W 2018 roku w 44 przypadkach zajęto stanowisko w przedmiocie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i wykonania raportu o oddziaływaniu na środowisko tutaj Inspektor Sanitarny orzekał dla tych przedsięwzięć, których podstawowe dane charakteryzujące inwestycję, skala inwestycji oraz rodzaj planowanej technologii wskazywały na duże prawdopodobieństwo wystąpienia uciążliwego lub szkodliwego oddziaływania na środowisko, zdrowie, warunki i życie ludzi, w związku z czym, w 4 przypadkach, tutejszy Inspektor uznał za zasadne potrzebę wykonania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Były to przedsięwzięcia dotyczące m.in.: przebudowa hali produkcyjnej na terenie zakładu Pratt&Whitney przy ul. Hetmańskiej czy budowy stacji paliw przy ul. Armii Krajowej.

Wyk. 17. Liczba stanowisk w przedmiocie stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Dokonując analizy przedstawionych przez inwestorów raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko, zaproponowanych rozwiązań technologicznych i zabezpieczeń minimalizujących wpływ na tereny z zabudową mieszkaniową, uzgodniono zakres oraz warunki realizacji i eksploatacji 5 przedsięwzięć.

Opinie odnosiły się do budowy takich obiektów jak: instalacja oczyszczania ścieków technologicznych z produkcji lodów przy ul. Trembeckiego, stacja tankowania paliw płynnych przy ul. Sikorskiego i ul. Armii Krajowej.

Wyk. 18. Liczba opinii uzgadniających zakres i warunki realizacji i eksploatacji przedsięwzięć.

Ponadto, udzielano wielu konsultacji i porad w formie przyjęć interesantów, rozmów telefonicznych w sprawach dotyczących zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz udzielano pisemnej odpowiedzi na zapytania interesantów w sprawach zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

VII. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w Państwowej Inspekcji Sanitarnej działa na podstawie zapisów Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, celów i zadań operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020 oraz aktualnej sytuacji epidemiologicznej w Rzeszowie.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarnej–Epidemiologicznej w Rzeszowie realizowali, koordynowali i monitorowali realizację programów edukacyjnych, projektów i kampanii społecznych w obszarze promocji zdrowia, profilaktyki chorób oraz profilaktyki uzależnień.

Ważnym elementem działań było pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz zdrowia, propagowanie zasad zdrowego stylu życia oraz nawiązywanie współpracy z władzami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania w zakresie zdrowia publicznego.

Współczesne epidemie chorób zakaźnych i cywilizacyjnych, potrzeby środowiska lokalnego oraz problemy środowiska szkolnego skłaniały do realizacji działań edukacyjnych ukierunkowanych na zrozumiałe przekazywanie wiedzy, kształtowanie postaw i zachowań społecznie akceptowanych oraz na podejmowanie właściwych prozdrowotnych decyzji.

Szczegółowe działania podejmowane w ramach programów i innych przedsięwzięć roku 2018 ilustruje poniższe zestawienie:

7. 1. Profilaktyka palenia tytoniu:

7.1.1. Program „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Adresaci programu: Dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodzice

Program profilaktyki tytoniowej stanowi dla dzieci pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Łączy się to również z poznawaniem sposobów radzenia sobie w tych sytuacjach codziennych, w których dziecko narażone jest na szkodliwe zwyczaje osób palących.

Zapobieganie podejmowaniu palenia w wieku rozwojowym jest nieodzownym warunkiem skuteczności przeciwdziałania epidemii chorób odtyniowych, a edukacja antytytoniowa staje się niezbędnym elementem wychowania zdrowotnego od najmłodszych lat zważywszy na szczególnie niekorzystne zjawisko biernego palenia.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,

- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielanie koordynatorom przedszkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji

W programie brało udział 11 przedszkoli – 1284 dzieci i ich rodziców.

Rys. 14. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”.

7.1.2. Program „Nie pal przy mnie proszę”

Adresaci programu: Dzieci rozpoczynające naukę w szkole i ich rodzice

Dziecko w tym wieku pozostaje wciąż pod dużym wpływem rodziców, ale będąc już uczniem staje się uczestnikiem życia w grupie szkolnych kolegów. Niestety, oprócz zachowań pozytywnych, dzieci obserwują także zachowania, które są niewłaściwe. Uczniowie klas młodszych jeszcze nie sięgają po pierwszego papierosa, ale mogą utwierdzić się w przekonaniu, że palenie papierosów świadczy o dorosłości oraz pozwala na przynależność do grupy starszych kolegów.

Według danych szacunkowych, co roku ok. 4 mln polskich dzieci narażonych jest na mimowolne wdychanie dymu tytoniowego, czyli na palenie bierne. Bierne palenie ułatwia wprowadzenie dziecka w życie, w którym palenie papierosów jest normą. Istnieje więc duże zapotrzebowanie na program edukacji antytytoniowej dla dzieci należących właśnie do tej grupy wiekowej.

Rys. 15. Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom szkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji.

W programie brało udział 5 szkół podstawowych – 620dzieci i ich rodziców.

7.1.3. Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Adresaci programu: Uczniowie klas IV-VI i gimnazjum oraz ich rodzice

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. W tym okresie nauki gwałtownie wzrasta liczba dzieci i młodzieży próbujących po raz pierwszy zapalić papierosa. Niektórzy młodzi ludzie najpierw palą okazjonalnie, a potem czynią to w regularnych odstępach czasu, wkraczając na drogę pełnego uzależnienia od nikotyny.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielanie koordynatorom przedszkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji.

W programie brało udział 4 szkół podstawowych – 374 uczniów i ich rodziców.

7.1.4. Program „Bieg po zdrowie”

Adresaci programu: dzieci 9-10 lat i ich rodzice.

Istotnym celem programu jest t zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program ten jest źródłem rzetelnej wiedzy na temat problematyki palenia tytoniu, ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów, czyni to zjawisko mniej pożądanym i mniej akceptowalnym. Zajęcia są realizowane za pomocą zróżnicowanych metod aktywizujących.

Podjęte działania:

- pozyskanie szkół do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielanie koordynatorom szkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie Rzeszowa,
- pomoc metodyczna w realizacji program,
- monitorowanie realizacji programu,
- ewaluacja programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji.

W programie brało udział 9 szkół podstawowych –1194dzieci i ich rodziców.

Rys. 16. Plakat programu antynikotynowej edukacji zdrowotnej.

7.1.5. Kampania Światowego Dnia Bez Tytoniu (31 maj) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu (listopad)

Adresaci działań w kampaniach: populacja ogólna – mieszkańcy powiatu rzeszowskiego

Podjęte działania:

- przesłanie informacji o obchodach do podległych placówek nauczania i wychowania oraz zakładów opieki zdrowotnej,
- nagłośnienie obchodów w lokalnym radiu, prasie i portalach internetowych,
- organizacja narad ze współorganizatorami działań,
- organizacja punktów edukacyjno- informacyjnych , rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych, prowadzenie pomiarów: ciśnienia tętniczego, cukru we krwi, CO w wydychanym powietrzu,
- obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia z Fundacją Słodkie Marzenia w Domu Kultury Nowe Miasto dla mieszkańców miasta Rzeszowa,
- stoisko informacyjno-edukacyjne w NFZ,
- Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia w szpitalu MSWiA,
- festyn – Majówka na osiedlu „Nowe Miasto”,
- promocja zachowań korzystnych dla zdrowia wśród uczniów Zespołu Szkół Gospodarczych w Rzeszowie, Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego oraz w IV LO w Rzeszowie.

W bezpośrednich działaniach brało udział 2908 osób. Kampanią medialną objęto 10 tys. osób.

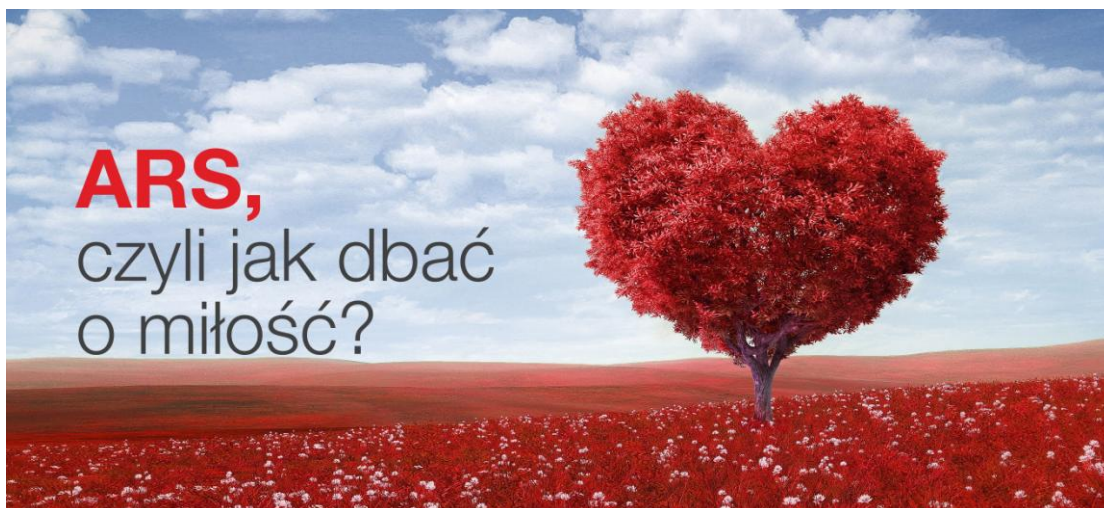

Fot. 22. Punkt informacyjno-edukacyjny w SODK Nowe Miasto 2018.

7.2. Profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych

7.2.1. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość”

Program adresowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a jego celem jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m. in. alkoholu, narkotyków czy papierosów.

Rys. 17. Plakat programu edukacyjnego „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- zaproszenie i nadzór nad przebiegiem zgłoszeń koordynatorów szkolnych na szkolenie metodyczne organizowane przez WSSE,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 18 szkół ponadgimnazjalnych – 1293 uczniów.

Działania edukacyjne i imprezy środowiskowe w ramach profilaktyki uzależnień

Podjęte działania:

- udział w naradach z partnerami i współpartnerami działań,
- szkolenia prowadzone wspólnie z Komendą Miejską Policji oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Uzależnień w Rzeszowie,
- zajęcia edukacyjne z wykorzystywaniem alkogogli i narkogogli w szkołach ponadgimnazjalnych

Fot. 23. Zajęcia edukacyjne w Internacie Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego.

- organizacja i przeprowadzenie powiatowego **Przeglądu Małych Form Teatralnych**,

Fot. 24. Przegląd Małych Form Teatralnych – etap powiatowy.

- festyny rodzinne – na osiedlach Nowe Miasto, „Miłocin Załęże, Mieszkał, Monte Casino,
- stoiska informacyjno-edukacyjne w szpitalu MSWiA, NFZ oraz bulwarach rekreacyjnych miasta Rzeszowa,
- zajęcia aktywizujące wśród studentów Wydziału Zdrowia Publicznego WSIiZ z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli oraz emisja filmu „Wieczne dziecko”,
- kampania informacyjna wśród przedstawicieli mediów lokalnych i wojewódzkich,

W bezpośrednich działaniach brało udział 2229 osób. Przeprowadzono 320 badań tlenku węgla w wydychanym powietrzu, 2200 osób wzięło udział w zajęciach z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Kampanią medialną objęto 10 500 tys. osób.

Fot. 25. Zajęcia edukacyjne w Internacie Zespołu Szkół Elektronicznych.

7.3. Profilaktyczny program w zakresie zwalczania chorób nowotworowych

7.3.1. Program edukacyjny „Co każda kobieta wiedzieć powinna”

Adresaci programu: kobiety w wieku 18 lat i więcej

Program przekazujący wiedzę dotyczącą nowotworów sutka. W trakcie zajęć prowadzone są ćwiczenia uczące samobadania z wykorzystaniem fantomu piersi – promujące prawidłowe zachowania zdrowotne kobiet.

Podjęte działania:

- udział w naradach z partnerami i współpartnerami działań,
- stoisko informacyjno- edukacyjne w Centrum handlowe Nowy Świat,
- organizacja i przeprowadzenie szkoleń z zakresu profilaktyki piersi oraz pokazów samobadania piersi na fantomie w szkołach ponadgimnazjalnych i WSliZ,
- szkolenia w Domach Kultury- Klubach Seniora,
- dystrybucja materiałów informacyjnych.

7.3.2. Program edukacyjny „Wybierz życie, pierwszy krok”

Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz rodzice uczniów

Program edukacyjny obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy. Stwarza świadomość zagrożenia rakiem szyjki macicy i innych chorób wywołanych zakażeniem

wirusem HPV u młodych ludzi. Kształtuje świadomość na temat czynników zwiększających ryzyko wystąpienia raka szyjki macicy.

Rys. 18. Plakat programu edukacyjnego dotyczącego profilaktyki zagrożeń HPV i raka szyjki macicy.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 11 szkół ponadgimnazjalnych – 1330 odbiorców.

7.3.3. Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”

Adresaci programu uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz ich rodzice

Program ten poprzez popularyzację profilaktyki, prezentuje skuteczne metody zabezpieczania się przed groźnym nowotworem skóry. Celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 6 szkoły ponadgimnazjalnych – 1145 odbiorców.

7. 4. Krajowy program zapobiegania HIV i zwalczania AIDS

7.4.1. Kampania „Mam czas rozmawiać”

Rys. 20. Plakat kampanii edukacyjnej promującej dialog międzypokoleniowy o zdrowiu, a zwłaszcza o tematach trudnych, takich jak choroby przenoszone drogą płciową, w tym HIV.

7.4.2. Światowy Dzień AIDS

Głównym celem wszystkich kampanii było przypomnienie, że problem HIV/AIDS może dotyczyć każdego, podjęcie dialogu międzypokoleniowego, oraz zachęcenie do poznania swojego statusu serologicznego. Działania skierowane były również na umożliwienie bezpłatnego i anonimowego wykonania testu diagnostycznego w kierunku HIV jak największej liczbie osób.

Podjęte działania w ramach kampanii :

- udział w naradach z partnerami i współorganizatorami działań,
- emisja dwóch artykułów prasowych w lokalnych mediach,
- nagłośnienie obchodów Światowego dnia AIDS, kampanii w placówkach służby zdrowia, uczelniach wyższych i akademikach lokalnym radiu, prasie i portalach internetowych,
- organizacja stoiska informacyjno- edukacyjnego w szpitalu MSWiA,
- organizacja działań edukacyjno- informacyjnych oraz dystrybucja materiałów edukacyjno- informacyjnych w:
 - placówkach nauczania i wychowania,
 - szpitalach i placówkach służby zdrowia,
 - akademikach studenckich;
- dystrybucja materiałów o tematyce HIV/ AIDS osobom zgłaszającym się do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie,
- informacja na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie o obchodach Światowego Dnia Aids oraz aktualnych kampaniach

społecznych zaproszenie szkół ponadgimnazjalnych do udziału w konkursie plastycznym „Porozmawiajmy o AIDS” organizowanym przez WSSE w Rzeszowie.

W bezpośrednich działaniach wzięło udział 1757 odbiorców. Kampanią medialną objęto 150000 osób.

7.4.3. Program edukacyjny „Zawsze razem”

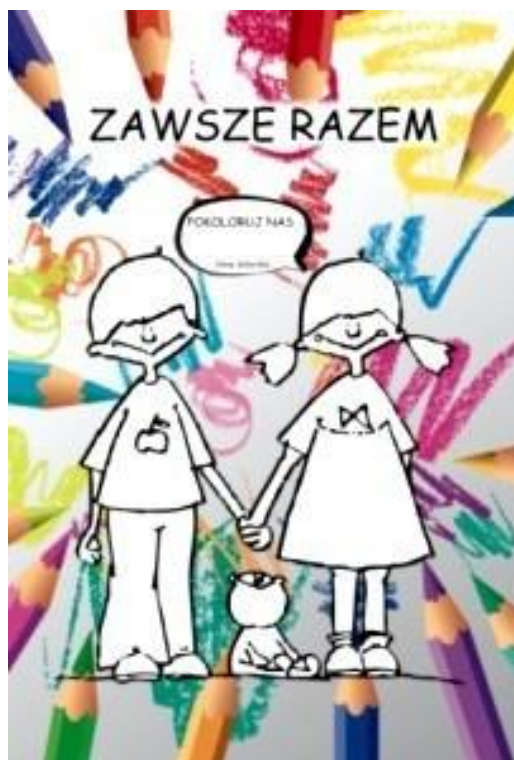
Adresatami programu są dzieci z klas I-III

Program edukacji o chorobach zakaźnych i przewlekłych (w tym o zakażeniach wirusem HIV i chorobie AIDS), który kształtuje właściwe postawy i zachowania wobec słabszych, uczy unikania zachowań ryzykownych dla zdrowia i podejmowanie zdrowych wyborów życiowych.

Podejmowane działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- przekazanie materiałów edukacyjnych do placówek,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie wzięło udział 4 placówek – 181 uczniów.

Rys. 21. Plakat programu edukacyjnego dla dzieci klas I-III „Zawsze razem”.

7.5. Promowanie zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz profilaktyka chorób zakaźnych

7.5.1. Program edukacyjny „Trzymaj Formę”

Adresaci programu: młodzież starszych klas szkół podstawowych i III klasy gimnazjum oraz ich rodzice

Głównym celem programu edukacyjnego jest trwale kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

Podjęte działania:

- organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół,
- monitoring realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów szkolnych i przeprowadzonych wizytacji.

W programie wzięło udział 17 szkół – 3093 odbiorców.

W ramach realizacji programu zorganizowano i współorganizowano:

- Turniej Piłki Siatkowej Dziewcząt i Chłopców,
- Wiosenny Bieg Uliczny,
- Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia.

Fot. 26. Wiosenny Bieg Majowy w 2018 r.

7.5.2. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”

Program edukacyjno – informacyjny skierowany do rodziców, którym proponuje się działania w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole. Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, i ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- przekazanie materiałów edukacyjnych do placówek,
- monitorowanie realizacji programu w przedszkolach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.
- W programie wzięło udział 10 placówek – 558 odbiorców.

7.5.3. Bezpieczny wypoczynek podczas wakacji i ferii zimowych

Podstawowym celem działań było propagowanie prozdrowotnego stylu życia, aktywnego wypoczynku oraz unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia wśród dzieci przebywających na półkoloniach, koloniach i obozach letnich.

Podjęte działania:

- nawiązanie współpracy z Policją Miejską w Rzeszowie,
- udział w poradach z partnerami i współorganizatorami działań,
- przesłanie do organizatorów wypoczynku informacji o rozpoczynającym się sezonie wypoczynku wraz z materiałami edukacyjno-informacyjnymi,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych, warsztatów i zabaw w:
 - Centra Fantazja,
 - SODK Nowe Miasto,
 - Wojewódzkich i Miejskich Bibliotekach Publicznych,
 - Osiedlowych Domach Kultury,
 - Parkach Rozrywki,
- przygotowanie i rozdystrybuowanie informacji związanych z zagrożeniami kąpiele w fontannach miejskich,
- przygotowanie i umieszczenie na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. bezpieczeństwa podczas wypoczynku.

Tematyka zajęć:

- Profilaktyka chorób zakaźnych,
- Ochrona przed kleszczami,
- Bezpieczne spożywanie posiłków,
- Higiena osobista,
- Zdrowotne skutki promieniowania UV,
- Profilaktyka zatruc grzybami.

W zajęciach wzięło udział 510dzieci. Informacją internetową objęto 6 tys. odbiorców.

7.5.4. Obchody Światowego Dnia Zdrowia

Hasłem przewodnim Światowego Dnia Zdrowia w 2018 roku było „Zdrowie dla wszystkich”

Fot. 27. Zajęcia z seniorami o racjonalnym żywieniu.

Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia:

- przesłanie wytycznych dotyczących hasła roku oraz materiałów edukacyjnych do placówek: oświatowo-wychowawczych, służby zdrowia, domów kultury, internatów szkół;
- umieszczenie informacji na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- nagłośnienie obchodów w lokalnym radiu, prasie i portalach internetowych,

IX. SYSTEM JAKOŚCI

Jakość jest podstawowym kryterium działań podejmowanych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie przy wykonywaniu obowiązków ustawowych jak i prowadzonej działalności usługowej.

Wychodząc naprzeciw wymaganiom zawartym w regulacjach prawnych i normalizacyjnych Unii Europejskiej, dążąc do publicznego podkreślenia kompetencji w zakresie prowadzonych inspekcji i badań, umacniając wiarygodność i rzetelność w PSSE w Rzeszowie został wdrożony w 2004 roku i jest nadal utrzymywany system zarządzania spełniający wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, z uwzględnieniem dokumentów Polskiego Centrum Akredytacji. Niniejsza Norma Międzynarodowa zawiera wymagania dotyczące kompetencji jednostek przeprowadzających inspekcję oraz bezstronności i spójności ich działań inspekcyjnych. Ma zastosowanie do jednostek inspekcyjnych typu A, B lub C, jak zdefiniowano w niniejszej Normie Międzynarodowej i jest stosowana na każdym etapie inspekcji.

Personel Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie stale podnosi swoje kwalifikacje. W swojej działalności gwarantuje zachowanie poufności informacji uzyskiwanych od klienta i ochronę jego praw własności. Nie angażuje się w jakąkolwiek działalność, która mogłaby zmniejszyć zaufanie do jego bezstronności i rzetelności. Personel jest niezależny od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych ze strony klienta mogących mieć wpływ na jego osąd.

Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie ustanowił cele polityki zarządzania uwzględniające następujące kierunki działań:

- poprawę stanu zdrowia mieszkańców miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego poprzez działania zapobiegawcze i bieżące określone, w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i wytycznych do działań na dany rok ustalonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego;
- działania własne ustalone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w oparciu o stan sanitarno-higieniczny i sytuację epidemiologiczną powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszowa ze szczególnym zwróceniem uwagi na obiekty nie spełniające wymagań sanitarnych;
- działania wynikające z zadań Prezydenta Miasta Rzeszowa i Starostę Rzeszowskiego;
- realizację wymagań rozporządzeń, dyrektyw dotyczących dostosowania sprawowanego nadzoru sanitarnego do wymogów prawa Unii Europejskiej;

- podnoszenie kwalifikacji i skuteczności działania personelu;
- szkolenie pracowników w zakresie działalności struktur Unii Europejskiej zajmujących się ochroną zdrowia publicznego;
- utrzymanie systemu jakości działalności kontrolnej w PSSE w dotychczasowym zakresie;
- ocenianie okresowe pracowników w ramach doskonalenia systemu zarządzania i zapewnienia właściwego nadzoru nad personelem;
- oszczędną gospodarkę środkami finansowymi.

Równocześnie Dyrektor Stacji deklaruje:

- zapewnienie środków finansowych na realizację celów jakościowych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie;
- zachowanie poufności wyników kontroli i badań oraz ochronę danych dotyczących klientów;
- bezstronność i niezależność prowadzenia kontroli sanitarnych i badań;
- stosowanie łącznie z personelem Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Rzeszowie zasad opisanych w dokumentacji księgi jakości obowiązującej w PSSE w Rzeszowie;
- podnoszenie świadomości personelu co do istoty i ważności działań związanych z realizacją celów systemu jakości;
- zachowanie zgodności z przywoływanymi normami;
- doskonalenie procesów komunikacyjnych z uwzględnieniem komunikacji dotyczącej skuteczności systemu jakości;
- zaangażowanie w procesy ciągłego doskonalenia wdrożonych systemów jakości i ciągłego doskonalenia ich skuteczności.

Cały personel zna politykę jakości i dokumentację systemu zarządzania oraz zobowiązał się do jej stosowania w swojej codziennej pracy. Pracownicy są świadomi istoty i ważności swoich zadań i tego jak przyczyniają się do osiągnięcia celów systemu zarządzania.

Podstawowym celem naszej działalności jest ochrona zdrowia ludzkiego poprzez działania kontrolne, badawcze, oświatowe, prowadzone w środowisku pracy, zamieszkiwania, wychowania i wypoczynku. Kierunki działań określone są szczegółowo każdego roku i zawarte w tzw. planie zasadniczych przedsięwzięć na dany rok.

Plan zasadniczych przedsięwzięć dla PPIS w Rzeszowie zatwierdzany jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie i uzgadniany

z Prezydentem Miasta Rzeszowa, Starostą Rzeszowskim i Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Jest on zbiorem celów jakościowych wymiernych rozliczanych kwartalnie.

Ponadto po przeglądach zarządzania formułowane są ustalenia zawierające mierzalne cele jakościowe na kolejny rok oraz wytyczne i zalecenia dotyczące doskonalenia skuteczności wdrożonych systemów.

Pod pojęciem działalności inspekcyjnej należy rozumieć sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przez upoważnionych pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, przeprowadzających kontrole przestrzegania przepisów higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych, jak też prowadzący działalność oświatowo-zdrowotną.

Dokumentacja systemu zarządzania w działalności inspekcyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie obejmuje:

- Księgę Jakości,
- Procedury ogólne systemu jakości,
- Instrukcje ogólne,
- Procedury kontroli/kontrolne/techniczne,
- Instrukcje kontroli/kontrolne.

Pozostałą dokumentację systemu zarządzania stanowią:

- *Zarządzenia Głównego Inspektora Sanitarnego,*
- *Zarządzenia Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego/ Powiatowego/ Granicznego Inspektora Sanitarnego,*
- *Zarządzenia Dyrektora Wojewódzkiej/Powiatowej/Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,*
- *Statut i Regulamin organizacyjny,*
- *Regulamin pracy,*
- *Instrukcje p. pożarowe,*
- *Instrukcje bhp,*
- *Instrukcje obsługi urządzeń itp.,*
- *Przepisy prawa,*
- *Normy,*
- *Polityka bezstronności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,*
- *Polityka Bezpieczeństwa Informacji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,*

- *DA-06 Polityka dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej,*
- *DAK-07 Akredytacja jednostek inspekcyjnych. Wymagania szczegółowe,*
- *ILAC-P15:07/2016 Zastosowanie ISO/IEC 17020:2012 w akredytacji jednostek inspekcyjnych,*
- *Rejestry oprogramowania,*
- *Rejestry skarg i wniosków, odwołań i zażaleń,*
- *Zapisy.*

W celu utrzymania Systemu Jakości co roku planowane są przez Kierownika Jakości audyty poszczególnych komórek organizacyjnych Stacji jak i audyt zewnętrzny przeprowadzany przez audytorów powołanych przez Dyrektora Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

W 2018 roku przeprowadzono dwa audyty wewnętrzne i jeden audyt zewnętrzny. W wyniku przeprowadzonych audytów nie stwierdzono niezgodności oraz negatywnych spostrzeżeń. Ponadto w PSSE w Rzeszowie przeprowadzono jedną kontrolę problemową i jedną kontrolę Akcji Zimowej w Oddziale Higieny Dzieci i Młodzieży, kontrolę ZUS, kontrolę przeprowadzoną przez Archiwum Państwowe oraz kontrolę kompleksową Stacji w wyniku której odnotowano 13 zaleceń pokontrolnych, które zostały skorygowane w 1 kwartale 2018r. W Stacji prowadzony jest ponadto rejestr skarg i wniosków w którym zarejestrowano jedną skargę na pracownika Oddziału Higieny Żywności i Żywienia dotyczącą sposobu przeprowadzania kontroli sanitarnej w związku z zbiorowym zatruciem, które miało miejsce w jednej z pod Rzeszowskich restauracji. Po przeanalizowaniu skargi oraz po zapoznaniu się z wyjaśnieniami pracownika biorącego udział w ww. zdarzeniu Dyrektor PSSE w Rzeszowie nie znalazł podstaw do uznania zarzutów skarżącego.

X. KADRY I FINANSE PSSE W RZESZOWIE

Tab.9. Struktura zatrudnienia w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie w 2018 r.

Oddział/Sekcja	Liczba zatrudnionych pracowników	Pracownicy z wyższym wykształceniem/stanowiska	Pracownicy mający ukończone specjalizacje lub studia podyplomowe	Pracownicy ze średnim wykształceniem lub zawodowym
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Dyrektor PSSE	1	TAK	TAK	-
Z-ca Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego	1	TAK	TAK	-
Oddział Epidemiologii	10	kierownik – 1 starszy asystent – 2 młodszy asystent – 5	3	2
Oddział Higieny Komunalnej	5	kierownik – 1 starszy asystent – 3 stażysta - 1	4	-
Oddział Higieny Pracy	6	kierownik – 1 starszy asystent – 3 młodszy asystent – 1 stażysta - 1	4	-
Oddział Higieny Żywności i Żywienia	14	kierownik – 1 starszy asystent – 4 młodszy asystent – 7 stażysta – 1	6	1
Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży	3	starszy asystent – 1 asystent – 1 młodszy asystent - 1	3	-
Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	2	starszy asystent – 2	2	0
Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	2	starszy asystent – 2	2	0
Stanowisko pracy statystyka medycznego	1	asystent – 1	1	0
Pozostali pracownicy działalności podstawowej	6/4,63 etatu	obsługa prawna – 2 starszy informatyk - 1	1	3
Pracownicy administracyjni (sekcja adm., sekcja ekonom.)	6/5,5 etatu	4	1	2
Suma	57	49	28	8

W 2018 r. PSSE w Rzeszowie dysponowała budżetem w kwocie 3 160 641,97 zł w tym na wynagrodzenia dla pracowników 2 065 778,29 zł. Średnie wynagrodzenie miesięczne na pracownika wynosiło 3027,32 zł.

PODSUMOWANIE

Dokonując oceny stanu sanitarnego Miasta Rzeszowa, wzięto pod uwagę wszystkie aspekty i obszary działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Analizując wyniki nadzoru uznać należy, iż dzięki podejmowanym w ciągu całego roku kompleksowym działaniom kontrolnym, profilaktycznym i oświatowym bezpieczeństwo sanitarne, w różnych obszarach działalności podmiotów w Mieście Rzeszowie jest na zadawalającym poziomie.

Rok 2018 był drugim rokiem bez działalności sklepów z dopalaczami na terenie miasta co było ogromnym problemem w latach ubiegłych. Nadal jednak prowadzone są postępowania w sprawach z lat ubiegłych i bieżących.

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Rzeszowie sprawuje nadzór nad największą ilością obiektów w województwie podkarpackim. W stosunku do innych stacji województwa liczba obiektów przypadająca na jednego pracownika jest największa.

W 2018 r. wykonano system zabezpieczeń przeciwpożarowych w budynku i kontynuowano wymianę stolarki drzwiowej oraz modernizację innych elementów mających wpływ na poprawę warunków pracy pracowników stacji i poprawę jakości obsługi interesantów. Zakupiono nowy samochód umożliwiający prowadzenie skuteczniejszej kontroli na terenie podległym PPIS w Rzeszowie.

W realizacji swoich zadań, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie współpracował aktywnie z Prezydentem Miasta Rzeszowa oraz Dyrektorami Wydziałów UM w szczególności w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, działań antykrzysowych i promocji zdrowia.

Ponadto rozwijano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Rzeszowie, Komendantem Policji oraz innymi przedstawicielami służb i inspekcji działającymi na terenie miasta.